

III./2023

PAVLOVO PISMO EFEŽANOM

Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana 2023

1. PAVEL IN EFEŽANI

Ključna besedila: Ef 1,9.10; Apd 18,18-21; Apd 19,13-20; Apd 20,17-38; Ef 1,1.2; Ef 6,21-24; Ef 3,13; Ef 1,9.10

Splošni pregled

Prva lekcija v tem četrtletju oriše ozadje preučevanja celotnega pisma Efežanom in se osredotoča na več glavnih tem. Najprej spoznamo Pavlov namen pisanja Efežanom: pomagati jim želi, da se spomnijo svoje identitete in vloge v Božjem kraljestvu in njegovih načrtih. Drugič, bolje spoznamo Efežane. Virtualno obiščemo Efez, hodimo po njegovih ulicah, prisluhnemo pogovorom prebivalcev mesta in slišimo njihovo zanimanje za magijo in onostranstvo. Vidimo lahko na stotine ladij, ki so zasidrane v pristanišču in obiščemo impresiven Artemidin tempelj, medtem ko ljudje različnih razredov in starosti hitijo, da bi se pridružili nemirov v amfiteatru. Tretjič, proučujemo literarno strukturo pisma in si tako ustvarimo panoramski pogled na tok apostolovih misli in njegove glavne teme. Četrto, odkrivamo, da je Pavlova vseprisotna tema v tem pismu trojna: Jezus Kristus, njegova ljubezen do cerkve in njegovo delovanje po cerkvi za odrešenje človeštva.

Pri proučevanju v tem tednu si zapomnimo splošni naslov teh lekcij, kot je opisan v Uvodu: »Pismo Efežanom: kako slediti Jezusu v času preizkušnje«. Pavlovo pismo Efežanom je namreč najboljša in najbolj sistematična teologija cerkve. Vendar ta lastnost ne pomeni, da je pismo Efežanom hladen, teoretičen, odtujen, abstrakten teološki konstrukt. Nasprotno, pismo opisuje cerkev v resničnem, živem in ljubečem odnosu z njenim Stvarnikom in Odrešenikom Gospodom Jezusom Kristusom, posledično pa kristjan živi v resničnem svetu in uresničuje veliko poslanstvo cerkve.

Lekcija tega tedna osvetli tri pomembne teme:

1. Spoznavanje avtorja pisma Efežanom.
2. Spoznavanje Efežanov, prejemnikov pisma.
3. Spoznavanje glavne teme Pavlovega pisma cerkvi v Efezu.

Razlaga

Apostolska dela o Efezu in Efežanih

Pavlovo pismo Efežanom lahko veliko lažje razumemo, če si ga ogledamo v kontekstu Apostolskih del. Nekateri pripovedni vidiki Apostolskih del so še posebej pomembni za rojstvo efeške cerkve:

1. Zdi se, da je bil Pavel v spremstvu Akvila in Priscile (Apd 18,18) prvi, ki je oznanjal evangelij Jezusa Kristusa v Efezu, kjer je najprej navezal stik z Judi (Apd 18,19). Za razliko od Judov v Korintu, ki so Pavla zavrnil in ga preganjali (Apd 18,6.12.13) so bili Judje v Efezu sprva bolj dovzetni za evangelij (Apd 18,20). Šele pozneje so nekateri Judje v Efezu postali trmasti in so zavrnil Pavlovo sporočilo (Apd 19,8.9). Vendar se ti Judje niso obrnili na oblasti, da bi Pavla vrgle iz mesta.
2. Po Pavlovem prvem odhodu iz Efeza sta Priscila in Akvila tam nadaljevala evangeljsko delo, pozneje pa se jima je pridružil Apolo iz Aleksandrije (Apd 18,24-26). Rezultat njihovega dela je bila nastajajoča skupnost kristjanov (Apd 19,1).

3. Zdi se, da so bili Apolo, Priscila in Akvila dobro poučeni o krščanskem nauku. Vendar so Efežani pred Apolovim odhodom v Korint bili poučevanja deležni le omejen čas. Morda so zato efeški učenci omejeno razumeli evangelij in bistvo krščanstva. Tamkajšnji učenci namreč niso vedeli za Svetega Duha (Apd 19,2,3). Zato se je Pavel ob povratku v Efez odločil, da bo tam preživel več časa in zagotovil potrebne trdne teološke temelje cerkvi v mestu in v celotni Mali Aziji (Apd 19,10).
4. Pomembno je omeniti, da je bil eden od Pavlovih najbolj očitnih načinov preverjanja resničnosti in kakovosti krščanstva ta, da je vernike spraševal, ali so prejeli Svetega Duha (Apd 19,2) in ali pravilno razumejo, kdo je Jezus, kdo je Bog in kako so ljudje odrešeni s krstom v Jezusa Kristusa (Apd 19,2-5). Zato se je Pavel, ko je mnogo let pozneje pisal Efežanom, vrnil k tem ključnim temam in pri njih vztrajal (glej na primer Efežanom 4). Te teme so bile odločilne za krščansko identiteto in življenje tako na ravni posameznika kot na ravni skupin (družine in cerkve). Brez Jezusa Kristusa, Svetega Duha in Očeta ni krščanske cerkve.
5. Ko se je Sveti Duh spustil na učence v Efezu, so postali cerkev Jezusa Kristusa, ki jo je Sveti Duh vodil pri njenem poslanstvu. Sveti Duh jih je takoj usposobil za delovanje in poslanstvo, tako da jim je podelil dar jezikov in druge duhovne darove. Zato je Pavel, ko je pisal Efežanom, poudaril, kako pomembni so duhovni darovi za življenje in poslanstvo cerkve.

Sežiganje knjig

Sodobni intelektualci, kot je Rebecca Knuth, nekdanja vodja programa knjižničarstva in informacijske znanosti na Univerzi na Havajih, v knjigi *Burning Books and Leveling Libraries*: (Westport, CT: Praeger, 2006), ugotavlja, da sežiganje knjig pomeni uničevanje človeške kulturne dediščine. V svojem delu *Burning the Books: A History of the Deliberate Destruction of Knowledge* (Cambridge, MA: The Belknap Press/Harvard University Press, 2020) Richard Ovenden, direktor Bodleian Libraries na Univerzi v Oxfordu, trdi, da mora človeštvo zavrniti sežiganje knjig ter ohraniti človeško znanje in kulturo. Kot klasična primera sežiganja knjig s političnim namenom nadzorovanja dostopa prebivalstva do informacij in vsiljevanja nove kulture, ideologije, zgodovinske interpretacije in svetovnega nazora se uporabljata požig večinoma judovskih knjig, ki so ga izvedli nacisti leta 1933, in uničenje zahodnih kapitalistično usmerjenih knjig s strani Mao Zedongovih rdečih gardistov leta 1966. Zgodba o upornikih, ki so leta 2013 v Timbuktuju zažgali na tisoče starodavnih afriških rokopisov, se uporablja kot primer množičnega ekstremističnega sežiganja verskih knjig. V tistem času je bilo nekaj krščanskih pastorjev različnih veroizpovedi obsojenih fanatizma in nestrpnosti, ko so vodili bogoslužja za sežiganje knjig in pozivali k sežigu čarovniških knjig.

Kako lahko razumemo sežiganje knjig, opisano v Apostolskih delih 19,19? Opozoriti je treba na več točk: 1. Ta sežig knjig je bil prostovoljno dejanje tistih, ki so se iz poganstva in magije spreobrnil v krščanstvo. Niso uničevali knjižnic in premoženja drugih ljudi, marveč so sežigali svoje lastne čarovniške knjige, knjige, ki so jih sami uporabljali pri prakticanju svojih poganskih religij. S tem prostovoljnim dejanjem so javno oznanili, da so se, ko so prejeli klic Jezusa Kristusa in se pridružili njegovemu kraljestvu, odrezali od svoje grešne preteklosti. S Satanom in njegovimi demonskimi dejavnostmi niso več želeli imeti ničesar.

250 let pozneje je cesar Dioklecijan zapovedal, naj kristjani prinesejo svoje svete knjige v sežig, če se želijo izogniti sežigu njih samih. Nekateri kristjani so se uklonili in izročili svoje Sveto pismo rimskim oblastem, da bi ga sežgale; ti kristjani so se imenovali *traditores* ali »tisti,

ki so izročili« svoje knjige. Drugi kristjani pa so raje sami zgoreli, kot da bi izdali Božjo besedo ali se ji odpovedali. Medtem ko je bil torej sežig knjig v Apostolskih delih 19 prostovoljno in veselo oznanilo osvoboditve iz pasti greha in Satana, je bil Dioklecijanov sežig knjig nasilno in zatiralsko politično in ideološko preganjanje krščanstva z namenom uničenja Božjega ljudstva in uveljavitve poganske vere.

2. Bog vabi svoje ljudstvo, naj kategorično zavrne in zavrača vsako sled malikovanja in čarovništva v svojih domovih in v svojem imetju (glej 1 Mz 35,2-4).

3. Čeprav je Izrael vstopal v druge dežele, uničeval malike in sežigal čarovniške pripomočke, to ni bil njihov glavni cilj. Njihovo poslanstvo je bilo oznanjati, da je malikovanje uničujoče in vodi v smrt (Ps 135,15-18; Iz 44,9-20; Iz 45,20; Jer 2,11-13; Jer 16,19.20; Jon 2,8; Gal 5,19-21; Raz 9,20.21), ter živeti svoje življenje brez malikovanja in čarovništva kot zgled ljudstva, ki je bilo osvobojeno Satanove moči in smrti.

4. To ne pomeni, da Bog jemlje veselje do umetnosti in pisanja. Nasprotno, Bog uživa v človeški ustvarjalnosti in kulturi, ki se izražata v knjigah. Toda te knjige in umetnost morajo izražati izkušnjo človeškega življenja, osvobojenega greha in Satana. V nasprotnem primeru smo spet pod Satanovo oblastjo.

Uporaba

1. Zveličanje, poslanstvo in vzgoja. Apostolska dela povezujejo nastanek cerkve v Efezu z vzgojo, ki je opisana kot »utemeljevanje« in »prepričevanje«. Pavel je najprej utemeljeval, govoril in prepričeval Jude v njihovih sinagogah, ki niso bile le kraji čaščenja, ampak tudi javni izobraževalni prostori (Apd 18,19; Apd 19,8). Kasneje se je Pavel preselil v lokalno šolo, Tyrannovo šolo, in še naprej »razlagal« ali »učil« Jude in Grke o poti odrešitve (Apd 19,9.10). Učence spodbudite k razmišljanju o tem, kako bi lahko kot razred prispevali k preoblikovanju svoje cerkve v evangeljsko šolo za skupnost. Kako lahko iz svoje krajevne cerkve naredite javno areno, kjer lahko s skupnostjo razpravljate o evangeliju?

2. Pavlovo pismo Efežanom kaže čudovito ravnovesje med razumom, čustvi, občutki, teološkimi razmišljanji in praktičnim življenjem. Učence pozovite, naj opredelijo dva načina, kako lahko prispevajo k preoblikovanju svoje cerkve v delovanje, ki bi obravnavalo te vidike človeškega življenja v vaši skupnosti.

2. BOŽJI VELIČASTNI KRISTOCENTRIČNI NAČRT

Ključna besedila: Ef 1,3; Ef 1,3-14; Ef 2,6; Ef 3,10; Kol 1,13.14; 1 Pt 1,18.19; 5 Mz 9,29

Splošni pregled

Ta teden se osredotočamo na to, kako Pavel uči Efežane – in nas – biti hvaležni za svoje blagoslove. Ne blagoslove, ki so pomembni po našem mišljenju, temveč resnične blagoslove, ki jih človeštvo nujno potrebuje. Pavel poudarja, da nam Bog daje te blagoslove v Kristusu. V Kristusu nas je Bog izbral in sprejel. Mi smo njegovi in On je naš. Bog nas ceni in obravnava kot svojo dediščino, mi pa cenimo in obravnavamo kot svojo dediščino njega. V Kristusu nam je bilo odpuščeno in smo bili odrešeni. V Kristusu smo prejeli najvišji Božji načrt odrešenja. V Kristusu ima človeštvo edino priložnost za enotnost in harmonijo. V Kristusu živimo polni veselja in hvale. Zaradi Kristusa smo prejeli Božji pečat kot predokus večnega zveličanja. Zaradi Kristusa lahko prejmemo navzočnost in darove Svetega Duha. Božji darovi so duhovni predvsem v smislu, da nam jih daje Sveti Duh. Sveti Duh nam te darove prinaša iz samega nebeškega kraljestva. Vsa ta bogastva so Božji darovi nam vsem, ker si jih ne zaslužimo – in si jih tudi ne moremo zaslužiti. Bog nam jih daje brezplačno iz svojega srca, ki kipi od ljubezni do nas. Vse, ki sprejmejo te darove, Bog vnaprej določi, da bodo zapečateni in bodo vnaprej okusili večne blagoslove njegovega kraljestva.

Ta teden bomo osvetlili tri glavne teme:

1. V Kristusu nas je Bog obdaril z mnogimi darovi: izvolitvijo, posvojitvijo, odrešitvijo, odpuščanjem, radostjo odrešenja, enotnostjo in harmonijo človeštva ter s Svetim Duhom, ki prebiva v nas in je Božje plačilo za to, kar bo še prišlo, ko se bo Kristus vrnil.
2. Naš odgovor na Božje milostne darove je življenje hvale in čaščenja v Kristusu in za Kristusa.
3. V Svetem Duhu okusimo naše prihodnje večno življenje.

Razlaga

Kristus Jezus naš Gospod

Pomembno je biti pozoren na način, kako Pavel piše o našem Zveličarju. Le redko ga omeni kot preprosto Jezusa (Ef 4,21). Za Pavla je naš Zveličar »Gospod Jezus« (Ef 1,15), »Gospod Jezus Kristus« (Ef 1,2.3.17; Ef 5,20; Ef 6,23.24), »Kristus Jezus naš Gospod« (Ef 3,11), »Jezus Kristus« (Ef 1,5), »Kristus Jezus« (Ef 1,1; Ef 2,6.7.10.13.20; Ef 3,1.6.21), preprosto »Kristus« (Ef 1,10.12; Ef 2,5.12.13; Ef 3,4.8.17.19; Ef 4,7.13.15.20.32; Ef 5,1.5.21.23.24.25.29.32; Ef 6,5.6) ali preprosto »Gospod« (Ef 2,21; Ef 4,1.5; Ef 5,8.10.17.19.22; Ef 6,7.8.10.21).

Očitno je, da je eden od razlogov za ta sklicevanja na našega Odrešenika spoštovanje, ki naj bi bilo del kristjanovega teološkega jezika in drže. Vendar gre pri tem za več kot zgolj spoštovanje Učitelja. S tem ko Pavel Jezusa imenuje »Gospod«, ga povzdiguje kot vstalega Gospoda Jezusa Kristusa, Odrešenika, v katerem smo vstali iz svojih grehov in po katerem bomo dokončno vstali iz groba. Vstajenje Jezusa Kristusa in naše lastno vstajenje sta ključnega pomena za Pavlovo teologijo in življenje, saj sta v samem jedru Božjega odrešilnega načrta (Ef

2,1-6). Tema vstajenja spremeni celoten Pavlov pogled na življenje in odrešenje. Tudi za nas bi morala biti bistvenega pomena.

Doksološka teologija

Pavel je napisal pismo Efežanom 1,3-14 v slogu, ki ga lahko imenujemo doksološka teologija. Teologi ugotavljajo, da se mora krščanska teologija začeti z doksologijo (hvalo) in končati z doksologijo – pravzaprav mora *biti* doksologija. Ker je Pavel med prvimi doksološkimi teologi, njegova teologija ni hladen, povsem racionalen, shematičen in nevtralen razvoj pojma. Pavel tudi ne piše na ta doksološki način zgolj zaradi običajnega epistolarnega sloga tistega časa. Nasprotno, ko v pisni obliki ovekoveči čudovito krščansko teologijo o tem, kdo je Bog in kaj je storil za nas, o Božji ljubezni do nas, o utelešenju Jezusa Kristusa, o njegovi smrti, o njegovem vstajenju, o veselju in miru ter upanju in globoki preobrazbi človeštva v Kristusu, Pavel živo premišljuje in opisuje najbolj veličastna in temeljna čudesa tega in prihodnjega življenja. Zato se Pavel, medtem ko piše te stvari za svoje brate in sestre v Efezu, ne more zadržati, da ne bi izbruhnil v čaščenju in oboževanju vzvišenega Boga, ki ga opisuje.

Za Pavla Bog ni zgolj pojem, ampak je naš Oče, Stvarnik in Odrešenik. Ta isti Bog je poln ljubezni, moči, pravičnosti in milosti. Vedno nas je pripravljen zaščititi in rešiti. Vedno nam je pripravljen dati darove in nas blagosloviti, da bi lahko polno uživali v njegovem kraljestvu zdaj in v prihodnosti. Kako bi lahko Pavel pisal o takem Bogu in njegovem velikem odrešenju, ne da bi mu radostno pel hvalo?

Blagoslovi iz nebeških prostorov

Pavel vztraja, da je naš Bog v osnovi Bog blagoslovov. Vendar blagoslovi, s katerimi nas obdaruje, niso zgolj materialni ali pozemski, torej taki, ki nimajo povezave z duhovnostjo ali večnostjo. Božji blagoslovi so prej blagoslovi iz nebeških kraljestev, iz *njegovega* kraljestva. S tem, ko poudari to misel, Pavel razširi gledališče odrešenja. Odrešenje ni neznatna rešitev manjšega začasnega človeškega problema, čeprav vključuje tudi ta vidik. Odrešenje se ne zgodi zgolj v nekem kotičku sveta (čeprav se v nekem smislu zgodi, saj je Jezus umrl v nekem kotičku veselja in v nekem kotičku rimskega cesarstva). Za Pavla je odrešenje proces, ki se odvija na vesoljni ravni. Pavel nas popelje v vrtoglave višave *epouranios* ali nebeških kraljestev.

Grška beseda *epouranios* ima več pomenov. Po eni strani pomeni duhovno ali božansko v nasprotju z zemeljskim ali grešnim (glej Jn 3,12; Heb 3,1). Po drugi strani pa se beseda nanaša na prostorske razsežnosti (1 Kor 15,40.41). Pavel prav tako združuje prostorsko in duhovno razsežnost besede *epouranios* (1 Kor 15,48.49). Zdi se, da se *epouranios* v Ef 1,3 nanaša na duhovno resničnost: to pomeni, da nas Bog blagoslavlja z blagoslovi, ki jih najdemo v Kristusu. Vendar Pavel v istem poglavju opisuje nebesa kot prostor, ki ni zemlja (Ef 1,10). V Ef 1,20 Pavel *epouranios* povezuje s Kristusovim vnebohodom na Božji prestol. Pavlova nebesa torej niso neke eterične neoplatonične sfere, ki opisujejo nematerialni božanski svet, kamor naj bi po smrti potoval naš breztelesni duh.

Glede na širši svetopisemski kontekst je pojem »nebes« zelo bogat svetopisemski pojem. Po eni strani se »nebesa« nanašajo na celotno vesolje, ki ga je ustvaril Bog (1 Mz 1,1; Ps 8,3; Ps 19,1; 2 Krn 6,18), z vso njegovo veličastno lepoto. Po drugi strani pa Sveto pismo prikazuje drug pomen »nebes«, ki je bližji Pavlovemu pomenu v Efežanom, v katerem apostol povezuje nebesa s stvarjenjem in odrešenjem. Ko je Bog ustvaril vesolje, ni ostal zunaj njega (Sveto pismo ne zagovarja deizma). Nasprotno, Bog se je odločil stopiti v vesolje kot njegov

Stvarnik, Oskrbnik in Kralj (Ps 11,4) in vzpostaviti poseben in oseben odnos z bitji, ki jih je ustvaril po svoji podobi (1 Mz 1,26-28). Ta odnos se uresničuje na različne načine. Prvič, Bog je s svojo vsenavzočnostjo bil in je navzoč po vsem vesolju (Ps 139,7.8). To pomeni, da lahko k Bogu molimo povsod in v vsaki situaciji in On nas sliši v danem času.

Vendar Sveto pismo opisuje še en način, kako se Bog srečuje z ljudmi vesolja in se z njimi povezuje. Številni svetopisemski avtorji poudarjajo, da si je Bog izbral področje ali kraj v nebesih, kjer je postavil svoj prestol ljubezni in pravičnosti (Ps 103,19.20). Na tem kraju Bog kaže svojo stalno vidno navzočnost in upravlja vesolje. Na tem nebeškem kraju in z njega Bog blagoslavlja vesolje s svojimi dejanji ljubeče previdnosti. Na svojem prestolu se je srečal z vsemi svojimi razumnimi bitji (Job 1,6); tam se vsa razumna bitja vesolja s čaščenjem in oboževanjem odzivajo na Božjo navzočnost, previdnost ter ljubeče in pravično vladanje.

Sveto pismo Božji prestol povezuje z nebeškim Božjim templjem (Ps 11,4; Ps 103,19.20; prim. 2 Mz 25,8.9), Božjimi »nebesi« ali »bivališčem« (2 Krn 6,21.23.25.30.33.35.39). V svoji molitvi posvetitve je Salomon tempelj povezal z Božjim nebeškim bivališčem (prim. tudi 2 Krn 6,2.18.40.41). Proti temu prestolu v nebeškem svetišču se je boril Lucifer, ki je Boga obtoževal, da ne ljubi, da ima nepravičen značaj in da nepravično vlada. Na ta prestol se je povzpел Jezus, potem ko je v celoti razkril in dokazal Božji značaj ljubezni in pravičnosti.

Tudi Pavel v pismu Hebrejcem povezuje nebesa z Božjim prestolom in nebeškim svetiščem: »Takšnega vélikega duhovnika imamo, ki je sédel na desno prestola veličastja v nebesih in je služabnik svetišča in resničnega šotora, katerega je postavil Gospod in ne človek.« (Heb 8,1-3; glej tudi Heb 1,8; Heb 4,16; Heb 9,23-25; Heb 12,2.22-24) Tako Pavel v svojem pismu Hebrejcem enako kakor Daniel (Dan 7), Salomon (2 Krn 6) in pozneje Janez (Raz 4 in 5), usmerja pozornost svojih bralcev na Božji nebeški prostor, na njegov prestol in nebeško svetišče, od koder Bog blagoslavlja svoje ljudstvo z vsemi blagoslovi, ki jih je predvidel v svojih prvotnih načrtih stvarjenja in odrešenja v Kristusu.

Ilustracija: Prekinjevalnik zemeljskega tokokroga

V preteklosti je veliko ljudi umrlo zaradi naključnega električnega udara v gospodinjstvu. Sodobne hiše so opremljene z domiselno zaščitno napravo, ki se imenuje prekinjevalnik tokokroga (varovalka oz. v angleščini GFCI – *ground fault circuit interrupter*). Naprave GFCI zaznajo vsako razliko v toku v sistemu in v nekaj milisekundah prekinejo električni tok. Če otrok v vtičnico vstavi kovinski predmet, se takoj sproži varovalka, ki ustavi tok in otroka reši pred smrtjo. Bog je nameraval ustvariti naš svet in ga okronati z inteligentnimi in svobodnimi ljudmi, ki se lahko odločijo, da bodo grešili in tako zavrnili Boga. Posledica greha (podobno kot posledice prijema električne žice pod napetostjo) je smrt grešnika. Bog je Adamu in Evi povedal, da bosta umrla v trenutku ali na dan, ko bosta grešila (1 Mz 2,17). Vendar nista umrla. Nasprotno, spoznala sta, kaj se je zgodilo, in pobegnili od Boga (1 Mz 3,6.7). Lahko bi trdili, da je prvi par umrl na duhovni način ali da sta bila dolgoročno obsojena na smrt.

Čeprav so ti odgovori upravičeni, evangelij, zlasti kot ga razlaga Pavel v pismu Efežanom, daje popolnejši odgovor na vprašanje, zakaj Adam in Eva nista zaradi svojega greha umrla takoj. Po Pavlovih besedah je Bog pred stvarjenjem sveta (Ef 1,4) v načrt stvarjenja vgradil varnostno komponento, duhovno varovalko. Ko sta Adam in Eva grešila, naj bi umrla, ker sta se dotaknila »gole žice« greha. Vendar Adam in Eva nista umrla takoj, saj se je načrt

odrešenja, ki ga je Bog ustvaril pred stvarjenjem sveta, takoj aktiviral. Ta načrt je bil Kristus, in kdor veruje v Kristusa, kdor se odloči, da se bo našel »v Kristusu«, je rešen moči in posledic greha, krivde, odtujitve in smrti.

Uporaba

1. V razredu se pogovorite o tem, kako lahko kot razred organizirate zahvalno bogoslužje v svojem osebnem življenju, družinskem življenju, skupnosti ali lokalni cerkvi. Vsako od teh bogoslužij ima lahko različne teme: zahvala za načrt odrešenja in za to, kako je spremenil vaše osebno življenje, zahvala za Kristusovo ljubezen, ki se kaže v vašem osebnem življenju in v skupnosti, ali zahvala za odpuščanje, ki se kaže v vašem osebnem življenju in v življenju skupnosti.

2. V razredu razmislite o tem vprašanju: Kako vzvišena je vaša komunikacija? Kako vsebina njihovega vsakdanjega ustnega, pisnega ali grafičnega sporočanja razkriva, da se je njihovega življenja dotaknila Božja milost in ga preoblikovala, ter kako je preoblikovala njihov svetovni nazor v svetovni nazor vzvišenega Gospoda in njegove teologije? Koliko ljudje v vašem razredu čutijo, da nanje vplivajo večne resničnosti nebes? Kako sta vsebina in način njihove komunikacije podobna Pavlovi? Razmislite o načinih, kako se pogovarjate z družino, prijatelji, sodelavci v službi in ljudmi v javnosti. Izzovite vernike, naj spremenijo način pisanja elektronskih sporočil ali sporočil na različnih platformah družbenih medijev. Prav tako jih izzovite, da spremenijo vsebino svojih osebnih pogovorov z družino, prijatelji in sodelavci, da bodo odražali Kristusa in postali bolj kristocentrični.

3. V Ef 1,5 Pavel piše, da nas je Bog »vnaprej določil, naj bomo po Jezusu Kristusu njegovi posinovljeni otroci. Takšen je bil blagohotni sklep njegove volje«. Mnogi kristjani to besedilo razumejo tako, da apostol uči koncept predestinacije v smislu, da nas Bog izbere za odrešenje in da ne moremo storiti ničesar, s čimer bi se uprli njegovi volji ali spremenili njegovo odločitev v tej zadevi. Kako bi tvoj razred razložil to besedilo naslednjim skupinam ljudi: (1) njihovim prijateljem kristjanom, ki verjamejo v koncept predestinacije, in (2) svojim prijateljem ali sosedom, ki niso kristjani?

3. MOČ POVELIČANEGA JEZUSA

Ključna besedila: Ef 1,19-20, Ef 1,15-23; Ef 3,14-21; Ps 110,1; 1 Tes 5,16-18; 5 Mz 9,29; 1 Kor 15,20-22

Splošni pregled

Po povzetku in slavljenju Boga za njegov načrt odrešenja v Kristusu Pavel v Ef 1,15-23 bratom in sestram v Efezu zagotovi, da moli zanje, da bi še naprej doživljali odrešenje po delovanju Svetega Duha v njihovih življenjih. Pavel prosi Boga Očeta, naj Efežanom podari (1) izkušnjo poznavanja Boga po njegovem razodetju, (2) upanje, ki izhaja iz Božjega klica in obljub, in (3) vero, po kateri bi lahko izkusili neskončno moč Gospoda Jezusa Kristusa (Ef 1,17-19).

Kristusova moč se kaže na dva načina. Prvič, tako da jo izkusimo po moči njegovega vstajenja. Tako smo duhovno obujeni v novo življenje v Kristusu tukaj in zdaj ter imamo obljubo o prihodnjem končnem vstajenju v večno življenje. Drugič, z njegovim vnebohodom doživljamo Kristusovo moč, ko sedi na prestolu veselja kot Bog, naš Bog, ki nas blagoslavlja iz svojih nebes, to je iz svojega nebeškega svetišča. Jezus Kristus je ustvaril veselje ter vse njegove fizične in duhovne sile, zato so mu vse podrejene. Tudi uporniške duhovne sile, ki so si začasno prisvojile oblast nad zemljo, so mu podrejene.

Poleg tega nas védenje, da se je Jezus povzpel v dvorano, v kateri je Božji prestol, že naredi za dediče in člane nebeških krajev v njem. V Kristusu so vse stvari v veselju naše! Nekega dne se bomo tudi mi fizično povzpeli v tista nebesa in se pridružili veselju pri slavljenju Boga okoli njegovega prestola (Raz 4,1-4.8-11; Raz 5,6.9-14; Raz 15,2-4).

Ta teden lekcija osvetljuje tri pomembne teme:

1. Molitve hvale in zahvaljevanja so bistvene za kristjanovo življenje.
2. Za kristjanovo življenje je izkušnja preobrazbene moči Kristusa in Svetega Duha nepogrešljiva.
3. Kot pravi kristjani lahko s poznavanjem in doživljanjem Kristusove moči svobodno živimo svoje življenje v njem, ne da bi se bali upornih sil tega sveta.

Razlaga

In zato

Pavel v Pismu Efežanom uporablja več sklepnih izrazov, kot so:

- *dia touto* (Ef 1,15; Ef 5,17; Ef 6,13, kar pomeni »po«, »zato«, »zaradi tega«),
- *dio* (Ef 2,11; Ef 3,13; Ef 4,25; Ef 5,14, kar pomeni »zakaj«, »zaradi česar«, »zato«),
- *oun* (Ef 4,1; Ef 5,1.7; Ef 6,14, kar pomeni »zato«, »potem«) in
- *toutou charin* (Ef 3,1.14, kar pomeni »v korist«, »v veselje«, »zaradi«, »z namenom«, »na podlagi«, »na račun«).

V slovenskem ekumenskem prevodu Svetega pisma so ti stavki prevedeni kot »zatorej« (Ef 2,11; Ef 3,13; Ef 4,1.25; Ef 5,1.7.17; Ef 6,13.14) ali »zaradi tega« (Ef 1,15; Ef 3,1.14; Ef 5,14). Pavel torej najprej navede in opiše teološko resničnost ali resnico kot temeljni del. Nato razvije razdelek »zato«, da bi te ideje uporabil v življenju cerkve. Včasih pa Pavel uporabi razdelek »zato« ali razdelek o uporabi kot temeljni razdelek za drug razdelek »zato« ali »po«. Na ta način postopoma širi, razvija in bogati obzorje svojega razmišljanja o evangeliju, cerkvi in krščanskem življenju.

V Ef 1,11-14 Pavel povzame bistvo evangelija, na katerem temelji njegova teologija »zaradi tega« (Ef 1,15), in pokaže, kako je evangelij povezan s cerkvijo (Ef 1,15-23), ki jo sestavljajo »sveti« (Ef 1,15.18). Kristjani ali sveti so tisti, ki verujejo v Jezusa (Ef 1,15), imajo »duha modrosti in razodetja« v poznavanju Boga (Ef 1,17) in so razsvetljeni, da poznajo Kristusov poklic, dediščino, ki nam jo želi dati, in supermoč njegovega vstajenja (Ef 1,18.19). Ti sveti so cerkev, Kristusovo telo (Ef 1,22.23). Primer Pavlove teologije »zaradi tega« je bistvo cerkve.

Cerkev je zgrajena na evangeliju, ki ga je Pavel pravkar opisal v Ef 1,1-15. Preostali del pisma govori o cerkvi. Toda to je cerkev, ki je zgrajena na pravilnem razumevanju evangelija, »Pavlovega evangelija«, kot se je izrazil drugje (Rim 2,16; Rim 16,25; 2 Tim 2,8). Kot je bilo že omenjeno, je bilo v Efezu vse opredeljeno tako, da se je povezovalo z nečim drugim. V kozmopolitskem kontekstu Efeza je bilo zelo lahko svojo identiteto oblikovati s pomočjo efeške kulture, tako da se je človek versko ali filozofsko spogledoval z drugimi religijami in filozofijami. Toda Pavel je tu odločen: temelj cerkve, identiteto cerkve oblikuje evangelij, Božji evangelij ali načrt, ki ga je Bog določil pred stvarjenjem sveta in se je zdaj razodel v Jezusu Kristusu. Cerkev, njena identiteta, sporočilo in poslanstvo niso evolutivska kulturna ideja. Cerkev je rezultat Božjega načrta, Božjega dela v svetu, s katerim želi rešiti grešnike in človeštvo.

Cerkev, razodetje in filozofija

Pavel moli za svojo cerkev (Ef 1,16.18) in se zahvaljuje Bogu za njegovo delo v njej. Natančneje, Pavel se Bogu zahvaljuje za njegovo delo razsvetljenja v cerkvi po njegovih darovih modrosti in razodetja (Ef 1,17.18). Ta molitev razkriva dva pomembna vidika narave cerkve.

Prvič, cerkev je zgrajena na Božjem razodetju in ne na človeški filozofiji. Čeprav je Pavel dobro poznal filozofijo (Apd 17,28), ni hotel položiti nobenega filozofskega kamna v temelje cerkve. Zanj cerkev ni bila zgrajena na človeški modrosti in retoriki temveč na »Božjem pričevanju«, na njegovem razodetju v križanem Jezusu Kristusu in na »prikazu Duha in moči« (1 Kor 2,1-5). Vendar pa to pojmovanje ne pomeni, da pri gradnji cerkve ni nobene modrosti.

Nasprotno, cerkev je zgrajena na modrosti, ki pa je »modrost, ... ne modrosti tega sveta, tudi ne modrosti voditeljev tega sveta. ... Božjo modrost v skrivnosti, tisto prikrito, ki jo je Bog pred vekom vnaprej določil za naše veličastvo. Te ni spoznal noben mogočnik tega sveta« (1 Kor 2,6-8). Zato Pavel svari Kološane: »Glejte, da vas kdo ne ujame s filozofijo in prazno prevaro, ravna se po človeškem izročilu in po prvinah tega sveta, ne pa po Kristusu.« (Kol 2,8; glej tudi Jn 1,12.13; 1 Kor 1,20-27; 1 Kor 3,19; 1 Tim 6,20.21)

Ta odnos do filozofije ne pomeni, da Bog, Pavel ali krščanstvo zavračajo logiko ali razum. Nasprotno, razum je ena izmed najbolj vzvišenih človeških sposobnosti ali lastnosti, s

katerimi je Bog obdaril ljudi, ko nas je ustvaril po svoji podobi. Pavel tu sporoča, da cerkev ali krščanska vera ne temelji na predpostavkah in sklepih filozofije. Zahodna klasična filozofija in v zadnjem času tudi sodobna znanost v veliki meri temeljita na predpostavki, da ne obstaja namerno, ljubeče, določeno, posebno, stvarno božansko razodetje. Zahodna filozofija in sodobna znanost prej predstavljata človekov razumski, mistični ali psihološki napor, da bi se približal Bogu ali določenemu božanskemu področju. Takšno razmišljanje je nasprotno krščanski veri.

Pavel je odločno vztrajal, da cerkev ni in ne more biti produkt človeške filozofije ali znanosti, njenih predpostavk in sklepov. Cerkev je rezultat neposrednega Božjega posega v naš svet in razodetja v Jezusu Kristusu ter posebnega Božjega razodetja v Svetem pismu. Po Kristusu in Svetem pismu je Bog poklical človeštvo nazaj k sebi in v svoje kraljestvo. Ko se ljudje odzovejo temu klicu, postanejo Božja cerkev, ustanovljena na in v neposrednem delovanju Jezusa Kristusa in Svetega Duha v nas. Zato bo uspešna filozofija svoj svetovni nazor in predpostavke oblikovala na podlagi božanskega razodetja.

Drugič, cerkev ni dvostopenjska družba, ki bi jo sestavljala filozofska, razsvetljena, intelektualna elita na eni strani ter preprosti in nevedni ljudje na drugi. Nasprotno, v cerkvi so vsi verniki razsvetljeni in so prejemniki Božjega razodetja in modrosti. Ta zamisel je krščanski temelj pojmov milosti in edinosti. Rešeni ali sveti niso prejeli odrešitve in razodetja zaradi posebnih spoznanj, sposobnosti ali truda, marveč zaradi Božje milosti, saj je Bog tisti, ki se razodeva vsem ljudem in jih kliče k odrešenju. Vsi verniki cerkve podedujejo enake blagoslove! Vsi prejmejo isto razodetje, isto odrešenje in isto poslanstvo. Zato je cerkev ena in ni razdeljena na dva, tri ali štiri razrede ali stopnje.

Strah pred silami in zmaga nad njimi

Naš svet je v nenehnem iskanju moči. Če si moč predstavljamo kot energijo, vidimo, da viri energije povzročajo nenehne napetosti in celo vojne.

Toda svet išče več kot le vire energije. Svet išče predvsem duhovne vire moči, moči, ki mu bodo zagotovili vseživljenjski uspeh, prevlado ali mir, nadzor in izpolnitev. Ko se bližamo koncu grešne človeške zgodovine, mnogi ljudje zavestno ali nezavedno iščejo moč v demonskih virih. Ti demonski viri so zaslužnjoče in uničujoče sile. Milijoni ljudi se dejansko zavedajo, da so te demonske sile zaslužnjoče, pa se jih ne morejo osvoboditi. Mnogi niti ne poznajo nobene alternativne sile. Teh demonskih sil se preprosto bojijo.

Mnogi drugi se bojijo neživih sil, kot so potresi, cunamiji ali črne luknje. Nekateri se bojijo moči položaja nebesnih teles. Nekateri ljudje se bojijo moči osebne apetita ali notranje jeze. V zadnjem času so se mnogi začeli bati umetne inteligence.

Pavel pa vztraja, da je Kristusova moč neskončno večja od vseh teh sil. Kristus je ustvaril celotno vesolje z vsemi njegovimi silami in viri energije, zato so vse te sile pod njegovim nadzorom. On nas je ustvaril in On nas lahko obnovi ter nam pomaga obvladovati sebe in vse notranje težave, ki se jih bojimo. Kristus je ustvaril vsa angelska bitja, katerih del se je uprl Bogu in se spremenil v demone ter poskuša nadzorovati svet; vendar je Bog med svojim prvim prihodom premagal njihov upor in bo ob koncu velikega boja za vedno uničil njihovo moč in njih same. Tudi zdaj so ta demonska bitja poražena in ne morejo doseči nobene zmage nad nami, če smo v Kristusu Jezusu.

Zato je Cerkev adventistov sedmega dne čutila potrebo, da to evangeljsko resnico izrazi v obliki temeljnega verovanja 11 z naslovom »Rast v Kristusu«:

»S svojo smrtjo na križu je Jezus premagal sile zla. Ta, ki je ukrotil demonske duhove med svojo službo na zemlji, je zlomil njihovo moč in zagotovil njihov končni propad. Jezusova zmaga nam daje zmago nad silami zla, ki si še vedno prizadevajo, da bi nas nadzorovale, ko hodimo z njim v miru, veselju in gotovosti njegove ljubezni. Zdaj Sveti Duh prebiva v nas in nam daje moč. Neprestano vdani Jezusu, našemu Zveličarju in Gospodu, smo osvobojeni bremena naših preteklih dejanj. Ne živimo več v temi, strahu pred silami zla, nevednosti ali nesmiselnosti svojega prejšnjega načina življenja. V tej novi svobodi, ki jo imamo v Jezusu, smo poklicani rasti v podobnosti njegovemu značaju po vsakdanjem občestvu z njim po molitvi, hranjenju z njegovo besedo in po premišljevanju o njej ter njegovi skrbi, po čaščenju s pesmijo, zbiranju k bogoslužju in sodelovanju v poslanstvu cerkve. Ko dajemo sami sebe v ljubečo službo ljudem okrog sebe in pričamo o Božji odrešitvi, njegova neprestana navzočnost v nas po Svetem Duhu, spreminja vsak trenutek in vsako dejavnost v duhovno izkušnjo.« (Na voljo na spletni strani: <https://adventisti.si/verovanja/>)

Uporaba

1. Nekateri adventistični molitveni domovi so zaprti večji del tedna. Nasprotno pa so bogoslužja ob sobotah polna programskih točk, ki dopuščajo le omejen čas za individualno ali skupinsko molitev. Spodbudite razred, naj skupaj s svojo krajevno cerkvijo razvije načrt za preoblikovanje cerkve kot skupine vernih in kot stavbe v hišo ali prostor za nenehno molitev za vso skupnost in obiskovalce ves teden.

2. Razred povabite, naj razmišlja o tem, kako bi lahko njihove družine in cerkev postale središča, kjer bi ljudje v skupnosti lahko izkusili Kristusovo moč. Kako bi lahko ljudem v vaši skupnosti pomagali premagati različne strahove, ki jih držijo v suženjstvu silam veselja, tehnologije, samega sebe ali drugih ljudi, pa tudi z demonskim silam?

3. Predlagaj razredu, naj si predstavlja, da so bili vsi povabljeni pridigati o temeljnem verovanju številka 11. Katere tri zamisli bi sestavljale glavne točke njihove pridige?

4. KAKO NAS BOG REŠUJE

Ključna besedila: Ef 2,4.5; Ef 2,1-10; Ef 5,14; Rim 5,17; Ef 5,6; 1 Tim 1,7

Splošni pregled

Medtem ko Pavel v Ef 1 poudarja splošni Božji načrt odrešenja v Kristusu na univerzalni ravni, v 2. poglavju podrobneje razloži, kako Bog deluje za naše odrešenje na individualni ravni. Ko sta človeka zapustila rajski vrt, sta stopila v stanje, ki ga Pavel opiše kot »mrtvi zaradi prestopkov in grehov« (Ef 2,1). V tem stanju so ljudje mrtvi v svojih grehih v smislu, da jih obvladujejo tako notranje sile (grešna nagnjenja) kot zunanje sile (hudič in svet). Ljudje v tem stanju ne morejo upati na življenje z Bogom, temveč so »otroci jeze« (Ef 2,3). Naše edino upanje je, da bomo vstali, šli v nebesa in bomo poveljani s Kristusom (Ef 2,6.7).

Vendar se ne moremo obuditi, povzpeti v nebesa in poveljati sami. Zato Pavel poudarja, da smo rešeni »po milosti« (Ef 2,5.8). Gre za popolnoma Božje delo, pobudo, ljubezen, usmiljenje in moč (Ef 2,4). Za Pavla je to delo temelj evangelija. Vendar Pavel takoj dodaja, da smo rešeni »po veri« (Ef 2,8). Čeprav je naše odrešenje v celoti Božje delo, nas Bog ne reši proti naši volji. Rešeni se ne bodo povzpeli v nebesa niti ne bodo poveljani v nebeške prostore z božanskim dejanjem predestinacije. Nasprotno, Božje odrešenje začne delovati v nas, ko uresničujemo vero – to je, ko sprejmemo in prejmemo Božje odrešenje ter dovolimo Božji moči, da nas obudi, povelja naše življenje in nas opolnomoči za življenje v Kristusu Jezusu.

Lekcija tega tedna poudarja tri glavne teme iz Ef 2,1-10, ki opisujejo dinamičen proces osebne odrešitve:

1. Kaj pomeni biti mrtev v grehu? Kakšna je narava grešnega življenja?
2. Kaj pomeni biti obujen s Kristusom v novo življenje v njem?
3. Kaj pomeni biti rešen z milostjo po veri?

Razlaga

Ellen G. White o mrtvih v grehu in zveličanju po milosti

Ellen G. White v 2. poglavju svoje knjige *Boljša pot* pojasnjuje padlo človeško stanje. Pove, da po Adamovem »grehu se človek ni več veselil v svetosti, temveč se je poskušal skriti pred Božjo navzočnostjo. Stanje neobnovljenega srca je še zdaj takšno. Ni v skladnosti z Bogom in ne najde veselja v občestvu z njim. Grešnik se ne bi počutil srečnega v Božji navzočnosti in bi zbežal iz družbe svetih bitij. Če bi mu tudi bilo dovoljeno stopiti v nebesa, se tega ne bi veselil. V njegovem srcu ne bi našel odziva duh nesebične ljubezni, ki vlada tam, kjer je vsako srce uglašeno s srcem neskončne Ljubezni. Njegove misli, zanimanje in spodbude bi se razlikovale od teh, ki napolnjujejo tamkajšnje brezgrešne prebivalce. Bil bi razglašen ton v nebeški melodiji. Nebesa bi bila zanj prostor muk. Želel bi se skriti pred njim, ki je luč in središče veselja v nebesih. Bog ne izključuje grešnikov iz nebes po samovoljni odločitvi, sami so se zaradi svoje neprimernosti izključili iz tega občestva. Božja slava bi bila zanje uničujoč

ogenj. Z dobrodošlico bi pozdravili uničenje, samo da bi se lahko skrili pred obličjem njega, ki je umrl, da bi jih odrešil.« (Boljša pot, str. 16.17)

In potem nadaljuje: »Sami ne moremo ubežati iz prepada greha, v katerega smo padli. Naše srce je hudobno, in sami ga ne moremo spremeniti. ... Vzgoja, izobrazba, urjenje volje in človeški trud imajo svoje delovno področje, vendar so tukaj brez moči. Lahko sicer prispevajo k navideznemu poboljšanju obnašanja, ne morejo pa spremeniti srca ali očistiti izvirov življenja. Delovati mora neka moč od znotraj in novo življenje od zgoraj, da bi se človek lahko spremenil iz greha v svetost. Ta moč je Kristus. Edino njegova milost lahko oživi zamrle duševne sposobnosti in jih usmeri k Bogu, k svetosti.« /Isto, str. 17/

Ellen G. White nadalje pojasnjuje, da »ni dovolj, da samo razumemo Božjo ljubečo dobroto in spoznamo dobrohotnost in očetovsko nežnost njegovega značaja. Ni dovolj spoznati modrost in pravičnost njegovega zakona in zvedeti, da je utemeljen na večnem načelu ljubezni. Apostol Pavel je vse to poznal, ko je rekel: 'pritrjujem postavi, da je dobra. Tako je postava res sveta in pravična in dobra.' (Rim 7,6.12) Toda v duševnem strahu in obupu je dodal: 'a jaz sem mesen, prodan grehu.' (Rim 7,14 CHR) Hrepenel je po čistosti in pravičnosti, ki ju ni mogel doseči s svojo močjo, zato je zavpil: 'Jaz nesrečnež, kdo me bo rešil telesa te smrti?' (Rim 7,24) To je enako vpitje, kis e dviga iz globine obremenjenih src v vseh krajih in časih. Za vse obstaja samo en odgovor: Glej, Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta.' (Jn 1,29)« (Pot h Kristusu, str. 20.21)

Mrtvi v greh in vstali po Kristusu in v Kristusu

Pavlov izraz »mrtvi zaradi svojih prestopkov in grehov« (Ef 2,1) poudarja tri glavne vidike padlega človeškega stanja.

Prvič, opis »mrtev v prestopkih in greh« kaže na dobesedno smrt. Greh je v bistvu nasprotje Boga in življenja. Biti v grehu pomeni zanikati Boga in življenje. Pavel poudarja, da je »plačilo za greh smrt« (Rim 6,23). Biti v grehu in ostati v njem vodi v smrt (glej tudi 1 Jn 5,16) – v dobesedno smrt – popolno izničenje celote človeškega bitja. Biti v grehu pomeni biti obsojen na smrt; je enako biti »mrtev«. Ta smrt se ne nanaša samo na telo; človek, ki sodeluje in se odloči ostati v grehu, bo mrtev v celoti, v vseh vidikih, brez kakršnih koli preživelih elementov.

Drugič, »mrtev v greh in prestopkih« je duhovno in moralno stanje. Biti »mrtev v prestopkih in greh« pomeni biti mrtev za Boga. Za ljudi biti »mrtev v prestopkih in greh« ne pomeni, da ne morejo zaznati Božje ljubezni, pravičnosti ali klica ali da ne morejo prepoznati svojega dekadentnega stanja. Drugačna trditev bi vodila v koncept predestinacije. Toda ljudje lahko in tudi zaznavajo Božje razodetje in klic; zato so »brez opravičila« (Rim 1,19-21; gl. Rim 2,1.9-16). Težava nastane, ko zaznajo Božji klic milosti, vendar se odločijo, da je z njimi vse v redu in da jim bo bolje, če bodo šli svojo pot, misleč, da se lahko sami spremenijo in popravijo svet (Iz 5,21; Rim 1,21-23; glej tudi 1 Mz 11,1-5). Vendar jih to izkrivljeno razmišljanje še globlje potisne v blato greha (Rim 1,24-32).

Pavel v pismu Efežanom to izgubljeno stanje ponazori s hojo po »poteh tega sveta« (Ef 2,2), izpolnjevanjem želja, poželenji, hotenji in mislimi mesa (Ef 2,3). S tem neprenovljeni prispejo do točke, ko »zlo imenujejo dobro in dobro zlo« in zamenjajo »temo za luč in luč za temo« (Iz 5,20). To stanje ne pomeni le moralne zmede, marveč tudi moralni upor proti Bogu.

Tretjič in posledično »mrtvi v greh in grešnih dejanjih« kaže na to, da smo popolnoma nezmožni premagati gravitacijsko privlačnost črne luknje greha. Ta nezmožnost je takšna, ker je greh postal vseprisotna nadzorna sila v naših bitjih in je postal »druga postava, ki se bojuje v nas« in proti nam (Rim 7,23). Naša narava je bila prizadeta, obolela na nepopravljiv način, tako da je postala »telo smrti« (Rim 7,24).

Prav zato Pavel pravi, da nas lahko samo »vstajenje« reši smrti »v greh« (Ef 2,5.6). Vendar Pavel ne govori o vstajenju, ki bi bilo podobno vstajenju ptiča feniksa iz starodavnih mitov, ptice, ki je imela notranjo regenerativno moč. Naša smrt v grehu in zaradi greha je dokončna in nepovratna. V sebi nimamo nobene notranje moči za oživljanje. Samo Bog, ki nas je ustvaril, nas lahko ponovno ustvari ali obudi.

Za Pavla vstajenje ni »preprosta« regeneracija naših bioloških tkiv, da bi lahko še nekaj desetletij živeli v enakem grešnem stanju. Pavlovo pojmovanje vstajenja je prej popoln pobeg škodljivim silam sveta in nadvlade greha. Pavlova vera v vstajenje predstavlja drugo vrsto ali kakovost življenja – večno življenje (Rim 6,23). Ta edinstvena moč prenove se je pokazala v Kristusovem vstajenju od mrtvih (Ef 1,20) in nam je bila nato dana v smislu, da nas je Bog povabil, da smo po Duhu deležni in udeleženi pri Kristusovem vstajenju (Ef 2,5.6).

Pavel v pismu Rimljanom pojasnjuje, da je smrt neizogibna, ker je greh tako močno prisoten v nas. A zaradi Božje milosti nam ni treba umreti v grehu, temveč nam je treba umreti grehu. Kristus je namesto nas umrl za naš greh. Zdaj v Kristusu umremo, vendar s Kristusom umremo grehu (Rim 6,2-4). Pavel torej sklene, da ker »smo namreč z njim zraščeni v podobnosti njegove smrti, bomo tudi v podobnosti njegovega vstajenja. Vemo, da je bil naš stari človek križan z njim vred, da bi bilo telo greha uničeno in da bi mi več ne hlapčevali grehu. Kajti kdor je umrl, je opravičen greha« (Rim 6,5-7).

Z milostjo po veri

Ko Pavel pravi, da smo rešeni »z milostjo ... po veri« (Ef 2,8), ne pravi, da smo rešeni samo z milostjo ali samo po veri. Oboje pri odrešenju vedno deluje skupaj. Vendar pa delujeta po pomembnem zaporedju. V evangeliju ni vera tista, ki spočne milost. Vera ni naša notranja energija, ki nam daje življenje in moč, ki nas povzdiguje k Bogu, ki spreminja Božjo naravnost do nas ali ki ustvarja odrešenje. Pavel pravi, da se vera pojavi ali rodi in začne delovati v nas, ko nam Bog ponudi svojo milost (Rim 10,17). Milost ustvari vero. Vera je naše sprejemanje Božje milosti, ki se nam je razodela.

To razumevanje ima vsaj dve pomembni posledici. Prvič, vera ni zaslužena in se je ne da zaslužiti. Pravzaprav je tudi vera Božji dar, saj nam Bog vsem ponuja možnost, da bi prejeli njegovo milost. Tako milost kot vera sta Božji dar (Ef 2,8). Zato Pavel poudarja, da naša dela nimajo nobene vloge pri našem odrešenju (Ef 2,9). Nasprotno, mi, odrešeni smo Božja »stvaritev, ustvarjeni v Kristusu Jezusu za dobra dela; zanje nas je Bog vnaprej pripravil, da bi v njih živeli.« (Ef 2,10).

Drugič, Pavel združi opravičenje s posvečenjem v neločljivo povezavo. Medtem ko opravičenje pomeni, da smo oblečeni v Kristusovo pravičnost, posvečenje pomeni, da smo oblečeni v Kristusovo oblačilo dobrih del in hodimo v njem.

Tretjič, milost in vera sta temelj edinosti cerkve, kar je ena od osrednjih tem Pavlove teologije cerkve. Cerkev je združena v isti izkušnji prejemanja božanskega razodetja milosti in v isti izkušnji sprejemanja v veri, v »eni veri« (Ef 4,5). V tej izkušnji so vsi verniki cerkve

enaki. Ponovimo, cerkev ni rzslojena družba, v kateri so nekateri verniki boljši kristjani, ker so prejeli več milosti. Cerkev ni razdeljena na tabore bolj ali manj duhovnih vernih glede na stopnjo njihove vere. Nasprotno, celotna cerkev temelji na isti milosti in istem sprejemanju te milosti v veri ter je z njo združena. Zdi se, da Pavel v Ef 4,7 govori o različnih stopnjah ali vrstah milosti. Vendar tu ne govori o odrešilni milosti, temveč o raznolikosti duhovnih darov za izgrajevanje Božje cerkve in izpolnjevanje njenega poslanstva. Tudi ko Pavel v 1 Kor 12,9 pravi, da Duh nekaterim daje vero, se nanaša na isto temo duhovnih darov in ne na odrešujočo vero, ki je dana vsem ljudem.

Uporaba

1. Medtem ko je za nekatere ljudi krščanski Bog kaznovalno in maščevalno božanstvo, pa mnogi sodobni ljudje ljubečega in milostnega Boga preprosto ne morejo povezati z jezo, sodbo in obsodbo. V Ef 2,3 Pavel opisuje grešne ljudi kot »otroke jeze«, kar pomeni, da bodo, če ostanejo v takem stanju, deležni Božje jeze ali obsodbe, ki je usmerjena proti grehu (Rim 1,18). Povabi razred, naj razmisli, kako bi Božjo jezo razložili naslednjim skupinam ljudi: (1) svojim otrokom, (2) bližnjim, ki niso adventisti, in (3) svojim posvetnim, ateističnim kolegom.

2. Člane razreda prosite, naj se spomnijo svoje izkušnje, ko so zaživel s Kristusom in v njem. Kako bi to izkušnjo opisali prijateljem in članom svoje skupnosti? Kako lahko to izkušnjo ohranijo svežo v svojem krščanskem življenju?

3. Mnogi adventisti sedmega dneva so odraščali v okolju, ki bi ga imenovali izolirano ali »čisto« krščansko okolje, v katerem niso bili izpostavljeni številnim skušnjavam bolj posvetnega življenja. Vendar so ti adventisti še vedno mrtvi v svojih grehah in niso doživeli novorojenja. Kako bi lahko člani vašega razreda pomagali tem adventistom, da bi doživeli polnost tega, da bi »jih skupaj s Kristusom oživil« (Ef 2,5)? Kako lahko vaš razred te adventiste spodbudi k ponovnemu rojstvu, ne da bi morali najprej prestat vso bedo grešnega življenja?

5. HORIZONTALNA SPRAVA: KRIŽ IN CERKEV

Ključna besedila: Ef 2,13.14; Ef 2,11-22; Rim 3,31; Rim 7,12; Iz 52,7; Iz 57,19; Jn 14,27; 1 Kor 3,9-17

Splošni pregled

V Ef 2,1-10 Pavel prikaže neverjetno lepo in spodbudno sliko o tem, kako Bog deluje v odrešenju posameznika. Biti odrešen pomeni, da te je poklical Mesija, pomeni, da si bil obujen z Mesijem, da se vzpenjaš z Mesijem in si povelečan z Mesijem. Toda ta opis se je običajno uporabljal za Jude, ki so nestrpnost čakali na svojega Mesija Odrešenika. Po judovski razlagi so pričakovali, da bo Mesija ob svojem prihodu rešil in povelečal Jude ter uničil in ponižal pogane. Vendar Pavel uporabi vzvišeni jezik, ki so ga uporabljali za opis odrešenja Judov, in ga uporabi tudi za pogane!

Hkrati moramo pozorno upoštevati, da Pavel ne razglaša, da so zdaj pogani odrešeni, ker so pogani, ali da so Judje odrešeni, ker so Judje. Judje, ki so bili »blizu« Bogu (Ef 2,13), so lahko živeli enako življenje »brez Boga v svetu« (Ef 2,12) kot pogani (Ef 2,1-10; Rim 2,17-26). Pogani pa ne smejo pozabiti, kako so živeli, preden so srečali in sprejeli Kristusa. Tako sta bili obe skupini enako odrešeni z Božjo milostjo, ki se je na križu pokazala v Jezusu Kristusu. Judje in pogani so odrešeni šele, ko so oboji v Kristusu. Po drugi strani pa Pavel poudarja, da odrešenje prihaja od Judov (Ef 2,12; glej tudi Rim 9,4.5; Jn 4,22). Navsezadnje je »Bog izbral hebrejsko ljudstvo za svoje predstavnike na zemlji, ... zaupal jim je božanske izreke in ... Mesija je bil ... Jud (Rim 9,4.5).« (The SDA Bible Commentary, vol. 5, str. 940).

Lekcija tega tedna pokriva tri pomembne teme:

1. Jezus Kristus enako rešuje Jude in pogane, čeprav je Bog najprej poklical Jude, da bi svetu oznanili njegovo odrešenje.

2. Odrešitev, ki jo Gospod Jezus ponuja vsem, je univerzalna, saj je umrl na križu in tako poskrbel za odrešitev vseh, ki verujejo vanj (Jn 3,16), zato je pregradni zid med Judi in pogani postal nepomemben.

3. Jezus Kristus ni le porušil zidu med Judi in pogani, marveč je tudi zgradil novo stvarnost, nov Božji tempelj, cerkev, ki jo skupaj tvorijo tako Judje kot pogani.

Razlaga

Podiranje zidu

So kristjani, ki zmotno razumejo, da Pavel v Ef 2,16 predvideva mir med Judi in pogani z odpravo Mojzesove postave. Posledično takšni mislijo, da sta Stara zaveza in postava za krščanstvo nepomembni. Vendar pa ta pogled ni le napačno razumevanje Pavlove teologije, temveč tudi sklep, ki je v nasprotju s tem, kar je Pavel napisal.

Pri tem je treba poudariti dve pomembni ugotovitvi. Prvič, neposredni kontekst Ef 2,16 dejansko kaže na to, da so pogani, ki so se želeli pridružiti Božjemu ljudstvu, naleteli na zid, ki jim je to preprečil. Ta zid ločitve je bil tragedija, saj je Bog poklical Izrael k svoji milosti in mu zaupal poslanstvo, da njegovo milost oznanja svetu. Vendar pa so Izraelci svoj klic k

izkušnji svetosti, ki jo podeljuje milost, zamenjali z izolacionizmom in elitizmom. Zato jim ni uspelo izpolniti Božjega poslanstva.

Nekateri se nagibajo k temu, da bi problem tukaj opisane sovražnosti opredelili kot problem, ki so ga ustvarili izključno Judje, da bi pogane odvrnili od dostopa do Boga. Glavna posledica tega stališča je, da bi se problem rešil tako, da bi Jezus preprosto odpravil judovski zakon in vzpostavil novo vero. Judje so nedvomno kazali veliko sovraštva do poganov. Vendar Stara zaveza priča tudi o sovražnosti ljudstev starodavnega sveta do Izraela in Juda.

Vendar se Pavel tu ne ukvarja s projektom tradicionalne mednarodne sprave dveh skupin ljudi, ki bi temeljila na iskanju skupnih točk, kompromisih na obeh straneh in politični odločitvi o vzajemni strpnosti. Res je, da Pavel pravi, da so krivi tako Judje kot pogani, vendar ne pravi, da je glavni problem teh dveh skupin ljudi preprosto v njuni medsebojni sovražnosti ali v tem, da ne najdeta načina sobivanja v svetu. V samem kontekstu Ef 2,14 Pavel pove poganskim kristjanom v Efezu, da so bili »mrtvi v ... grehih«, a ne zaradi Judov, temveč zaradi podleganja lastni grešni naravi in Satanu ter ker so bili arogantni in so mislili, da sami bolje vedo, kako se rešiti (Ef 2,1-3; glej tudi Rim 1,21-32).

Po drugi strani pa problem Judov ni bil v pritiskih in napadih, ki so jih bili deležni s strani poganov; Bog jim je obljubil svojo zaščito, če mu bodo popolnoma zaupali. Težava tudi ni bila v tem, da so bile obljube, zaveze, zakoni in Božji predpisi dani Judom in ne poganom. Prav tako Judje niso postali sovražniki poganov, ker jim je tako naročil Bog. Težava sovražnosti med Judi in pogani je bila nekje drugje.

Pavel vztraja, da je glavni problem njihove medsebojne sovražnosti v tem, da sta obe skupini enako grešili in se uprli Bogu (Rim 3,9-19). Medtem ko so pogani pot do odrešitve vedno videli v obliki del (ali pa so tako mislili), so Judje prejeli razodetje Božjega odrešenja po milosti. Vendar v Jezusovem času razlika med Judi in pogani ni bila več milost (Judje) proti delom (pogani), ampak so se zdaj prepirali, kdo bo z deli dosegel odrešitev. Medtem ko so pogani mislili, da jih njihova junaška pobuda, dejanja in način življenja postavljajo na pot odrešitve človeštva, so Judje mislili, da so oni tisti, ki so na poti k odrešitvi – njihovi odrešitvi –, saj so s strogim upoštevanjem zapovedi izpolnili postavo, ki jim jo je dal Bog (Rim 9,31.32; Rim 10,3).

Sovraštvo je bilo torej površinsko in umetno: za besedami so bili Judje in pogani eno in isto: grešni uporniki proti Božji milosti (Rim 1,21; Rim 2,4.5), vsaka skupina je trdila, da se bo rešila po svojih delih. Judje in pogani so se borili za religijo del. V bistvu je judovska religija postala poganska po naravi; prav zato je moral Jezus po dolgem grajanju Judov, ker so zapadli v legalizem in napačno razlago Svetega pisma (Mt 23), voditeljem sporočiti: »Glejte, vaša hiša je zapuščena.« (Mt 23,38)

Bog je poklical Izrael, da bi bil varuh in oznanjevalec vere milosti svetu. Ta klic milosti in k njej je bil sama identiteta in poslanstvo Izraela. Prav zato se je Pavel ostro boril za ohranitev milosti kot temelja krščanske religije. Njegovi pismi Galačanom (poganom) in Hebrejcem (Judom) sta strasten poziv krščanstvu, naj ne sledi Izraelu v njegovih najhujših zmotah.

Drugič in posledično Pavlova rešitev tega ključnega problema niso bila družbena ali politična pogajanja, v katerih bi bilo treba delno ali v celoti izpustiti starozavezni zakon, da bi se poganom omogočila sprava z Judi. Namesto tega je Pavel obe skupini pozval, naj opustita svoja zakoreninjena stališča v odvisnosti od del in sprejmeta Božjo milost v Jezusu Kristusu. Ko bi vsaka od teh dveh skupin sprejela Božjo milost in se spravila z Bogom, bi se znašli v

istem združenem območju Božjega kraljestva. Ugotovili bi, da sta del istega Božjega ljudstva, državljanke iste države in članici iste družine (Ef 2,19), cerkve.

Horizontalna sprava Judov in poganov je torej najprej v tem, da doživijo vertikalno spravo. Ta sprava je dosežena po Kristusu, ki se je utelesil, da bi »po križu spraval oba z Bogom v enem telesu« (Ef 2,16). Tako cerkev – ta prostor, kjer se vzpostavlja mir med Judi in pogani – ne temelji na odpravi Božje postave, saj je to postava Božje ljubezni in milosti (Jn 14,15; Rim 13,8-10).

Ko bi Bog spraval človeštvo s seboj tako, da bi odpravil svojo postavo, Jezusova križna križ ne bi bila potrebna. Tudi ves načrt odrešenja ne bi bil potreben. Namesto tega je Bog spraval Jude in pagane s seboj tako, da jih je vse poklical nazaj k sebi in jih vse rešil po istem Kristusu in istem Duhu (Ef 2,16.18).

Uporaba

1. Po tisočletjih zgodovine je odnos med Judi in pogani za mnoge krščanske cerkve postal nepomemben. Najverjetneje je cerkev oz. vaš razred večinoma sestavljen iz poganov in o Judih sploh ne razmišljamo. Vendar pa smo tako kot Judje tudi mi, kristjani, morda postavili svoje zidove ločitve med nami kot Božjim ljudstvom in drugimi skupinami ljudi – zidove, ki ljudi odvrčajo od evangelija. Razred prosite, naj preveri, ali takšni zidovi obstajajo v njihovem življenju in v življenju njihove cerkve. Kako bi lahko cerkev pripomogla k rušitvi teh zidov po Kristusu in v Kristusu?

2. Nekateri si podrtje zidu med Judi in pogani razlagajo tako, da zdaj med cerkvijo in svetom ni več razlike in da lahko cerkev živi po merilih sveta. Zakaj to stališče ni svetoписemsko? Razred prosite, naj razmisli, kako to stališče škodi širjenju evangelija. Zakaj je poziv k ohranjanju Božje svetosti ter k temu, da se greh in grešni življenjski slog ne pojavljata v cerkvi, legitimen poziv? Pogovorite se o tem.

3. Nekateri kristjani lahko pripomnijo, da je pregradni zid med Judi in pogani najprej postavil sam Bog, zlasti ko je Izraelcem naročil, naj se ločijo od poganov. Navsezadnje je Jezus sam predstavil Boga kot tistega, ki je postavil in »obdal z ograjo« Izraela (Mt 21,33). Poleg tega je Bog Izraelcem strogo prepovedal, da bi se poročali z ljudmi drugih narodov (glej npr. 5 Mz 7,1-6). Tudi Pavel svari pred poroko z neverniki (2 Kor 6,14). Zdi se, da sodobna družba večinoma kaže bolj vključujoč in nediskriminatoren pogled na verske zakonske zveze. Kako bi ob upoštevanju teh opazk razred razložil Pavlovo trditev, da je Jezus podrl zid med Judi in pogani, čeprav se zdi, da je Sveto pismo jasno, da je bil Bog tisti, ki je postavil zid okoli Izraela?

6. SKRIVNOST EVANGELIJA

Ključna besedila: Ef 3,20.21; Ef 3; Job 11,5-9; Ezk 43,13-16; Am 7,7.8; Raz 11,1.2

Splošni pregled

Potem ko je Pavel v Ef 3,1 delil svojo veličastno vizijo Kristusovega križa in tega, kar je dosegel tako za Jude kot za pogane, želi bratom in sestram v Efezu zagotoviti, da moli, da bi vedno premišljevali, razumeli in se dali voditi ter preoblikovati tej viziji križa, slavi, moči in ljubezni Boga, ki jo križ razodeva. Toda ravno ko Pavel začne Efežanom govoriti, da moli zanje, se je kot »jetnik Kristusa Jezusa za vas, pogane« (Ef 3,1), odločil, da se bo nekoliko ustavil pri svoji službi za pogane. Njegova naloga je obsegala razumevanje veličastne Božje »skrivnosti«, da jih, pogane, vključi v Božji načrt odrešenja in v njegovo cerkev. Apostol poudarja, da ta skrivnost ni bila v Božjem načrtu naključna. Nasprotno, bila je Božji »večni načrt« (Ef 3,11) in zdaj, v Kristusovi dobi, je Bog ta načrt v celoti razkril svetu in ga uresničil po Kristusu in zdaj po njem, Kristusovem apostolu.

Lekcija tega tedna osvetli tri pomembne teme:

1. Pavlova molitev in ideal za cerkev je bila, da bi cerkev obravnaval kot novo človeštvo, ki vključuje tudi pogane.

2. Vključitev poganov je bila velika Božja skrivnost in presenečenje za človeštvo. Pavel je bil ponižni oskrbnik te skrivnosti.

3. Zaradi vključitve poganov in s tem vsega človeštva v načrt odrešenja je cerkev postala prikaz Božje modrosti, ljubezni, moči in slave na zemlji in v vesolju.

Razlaga

Božja skrivnost in temelj apostolov in prerokov

Razprava o Judih in poganih, ki so združeni v Kristusovem telesu, odpira vprašanje odnosa med cerkvijo in Izraelom. Kristjani so razvili različne modele odnosa med Izraelom in cerkvijo. Eno od tradicionalnih stališč je, da je bil Izrael Božje zavezniško ljudstvo, vendar je bil kot narod zavržen in ga je nadomestila cerkev, po tem ko so Izraelci kot narod zavržili Jezusa kot Mesija. Zato po Kristusu Izrael v Božji ureditvi odrešenja nima nobene vloge. Drugi teologi so prevzeli »dobesedno razlago« Svetega pisma in razvili dispencionalistično teorijo: da Izrael in cerkev predstavljata dve različni Božji ljudstvi. Ti ljudstvi imata različne klice, različne zaveze, različne poti do odrešenja in različne namene v ureditvi odrešenja.

Že bežno branje Pavla in Nove zaveze razkrije, da sta obe teoriji problematični in da je dispencionalistični pristop k povezavi med Izraelom in cerkvijo še posebej v nasprotju s tem, kar si je zamislil apostol. Na tem mestu bi lahko izpostavili več glavnih točk Pavlovega pogleda na odnos med Izraelom in cerkvijo. Prvič, Pavel je menil, da je med Izraelom in cerkvijo bistvena kontinuiteta. To razmerje je treba razumeti v okviru krovnega svetopisemskega razlagalnega načela obljuba-izpolnitev: Kristus in novozavezno Božje ljudstvo sta izpolnitev Božjih obljub iz Stare zaveze. V Stari zavezi je Bog rešil Izrael in ga poklical, da bi v svetu oznanjal Božje zaveze in obljube milosti. Po Izraelu naj bi Božji klic k prejemanju obljub milosti in k pridružitvi njegovim zavezah dosegel vse družine in narode na zemlji. Izraelovo

poslanstvo ni bilo poslanstvo imperialnega razvoja, v katerem bi Izrael osvojil in si priključil vse narode na zemlji. Nasprotno, od narodov se je pričakovalo, da se bodo pridružili Božji zavezi in obljubam, in ne nacionalni ali imperialni entiteti. Stara zaveza se je torej veselila nadnacionalne strukture Božjega ljudstva, v kateri bodo ljudje vseh narodov del iste zaveze z Bogom (1 Mz 12,1-3; 1 Kr 8,41-43; Iz 56,3-7; Iz 60,3). Ta nadnacionalna struktura se je izpolnila v Novi zavezi, ko so Božje ljudstvo sestavljali tako Judje kot pogani.

Drugič in posledično Izrael in cerkev nista dve Božji ljudstvi, ki bi vzporedno obstajali vsako s svojo zavezo, potjo do odrešitve in poslanstvom. Kristus je pojasnil, da je njegovo poslanstvo »pripeljati« njegove »druge ovce, ki niso iz tega hleva«, tako da »bo ena čreda, en pastir« (Jn 10,16). Prav tako cerkev ni zgolj zamenjava Izraela kot ljudstva v smislu, da je bil Izrael Božje ljudstvo do Kristusa, zdaj, ko ga je Kristus zavrnil kot ljudstvo, pa je novo Božje ljudstvo postala cerkev. Za Pavla cerkev ni drugo Božje ljudstvo, marveč izpolnitev neverjetne Božje obljube iz Stare zaveze: On kliče vse človeštvo k svoji milosti. Zato Pavel v Rim 9 gleda na cerkev kot entiteto, sestavljeno tako iz Judov kot poganov (Rim 9,23-26).

Res je, da se je skupnosti, zbrani okoli Jezusa, pridružil le preostanek Izraela (Rim 9,27-29), vendar prav ta preostanek kaže, da Bog ni zavrnil sodelovanja Izraela v cerkvi (Rim 11,1). Prav ta ostanek zagotavlja kontinuiteto in edinost med Izraelom in cerkvijo. Zato Pavel v Rim 11,16-18 primerja cerkev z oljko: nekatere veje so Izraelovi otroci in druge so pogani, vse pa napaja ista korenina; to je Božja zaveza z Abrahamom. Bog je od vekomaj imel en načrt zveličanja, eno Seme, ki je Kristus, eno obljubo, eno zavezo, eno ljudstvo.

Ista misel o enem Božjem načrtu, kontinuiteti med Izraelom in cerkvijo ter s tem o nujnosti enotnosti cerkve, se ponovno pojavi v Ef 2 in 3. Pavel Efežanom pojasni, da cerkev sestavljajo tako »obrezani« kot »neobrezani« (Ef 2,11). Apostol ne pravi, da so Judje in cerkev dve ločeni ljudstvi ali da je cerkev nadomestila Jude kot Božje ljudstvo. Pavel še zdaleč ne izključuje Judov iz cerkve, temveč sledi Jezusovi teologiji in potrjuje, da odrešenje prihaja od Judov (Jn 4,22). Zato poudari, da so bili pogani »daleč«, Judje pa »blizu« (Ef 2,17). Na drugem mestu je Pavel to »bližino« opisal v smislu, da so prejeli Božje obljube ali zaveze, Božja prerokovanja, Mesija in Božje poslanstvo z namenom, da vse to delijo s svetom (Rim 9,4.5). Tako so bili pogani tisti, ki so se približali Bogu in gradili na istem temelju hebrejskih prerokov, ne pa na temelju svojih starih mitov ali filozofij.

Tretjič, tudi ko govori o temelju cerkve, Pavel uporabi isto misel o kontinuiteti Izraela in cerkve – tokrat v smislu razodetja. Cerkev je zgrajena na božanskem razodetju. Toda Bog nima dveh neprekinjenih razodetij, Stare in Nove zaveze. V Stari zavezi ni razodel nečesa samo zato, da bi opustil svoj načrt in razodel popolnoma nov projekt. Njegov načrt je en sam in njegovo razodetje je eno samo in neprekinjeno. Zato Pavel poudarja, da je cerkev zgrajena na apostolih in prerokih (Ef 2,20; glej tudi Janezov opis novega Jeruzalema, v katerem so imena apostolov zapisana na temeljih mesta, imena očakov pa na vratih; vendar so apostoli in očaki vključeni v isti novi Jeruzalem, Božje bivališče, Raz 21,10-14). Razlog, da so apostoli navedeni prvi, je morda v tem, da so apostoli »večji« od prerokov v enakem smislu, kot je bil Janez Krstnik večji od vseh prerokov. To »veličino« je treba razumeti v istem pomenu izpolnitve obljube: medtem ko so preroki prerokovali prihod Mesije, so apostoli napovedali njegov resnični zgodovinski prihod na svet. Mesija, za katerega so apostoli oznanili, da je prišel na svet, je bil isti Mesija, ki so ga videli preroki v svojih videnjih. Apostoli in preroki so bili enotni v svojem pričevanju, ki je temelj cerkve.

Pavel priznava, da so apostoli in preroki prejeli Božji klic, da igrajo to temeljno vlogo v cerkvi, vendar so spoznali in oznanjali, da je temeljni kamen cerkve Jezus iz Nazareta kot Kristus, ki so ga prerokovali starozavezni spisi (Ef 2,20), kar je vsebina in bistvo njihovega pričevanja. Pavel je kot apostol sledil Jezusovemu razlagalnemu načelu, da »vsa pisma« (Lk 24,27) kažejo nanj, na njegov prihod in njegovo službo (glej Lk 24,25-27). Ker je Jezus vogelni kamen, je stavba popolno zgrajena »v njem« (Ef 2,20-22) kot »svet tempelj« (Ef 2,21), v katerem prebiva Bog (Ef 2,22).

Četrtič, Pavlov pogled na odnos med Izraelom in cerkvijo razkriva tudi njegovo razumevanje identitete in značaja Boga. Izraelov Bog ni njihov narodni Bog; je Bog vse zemlje. Četudi je njegovo zemeljsko prebivališče v Jeruzalemu, njegova jurisdikcija ni omejena na Judejo in okolico. Bog kristjanov ima svoj prestol v nebeških prostorih oz. v svetišču in ima oblast nad vsemi silami na zemlji in v nebesih (Mt 6,10; Mt 28,18; Ef 1,21), ker je Stvarnik in Odrešenik celotnega sveta. Zato Bog vabi ves svet, naj se povrne k njemu, prejme njegovo milost in živi v njegovem kraljestvu.

Uporaba

1. Ljudje imajo radi uganke in skrivnosti. Prisotne v razredu prosite, naj razmislijo o teh vprašanjih: Ali si kdaj živel svoje krščansko življenje kot varuh velike, veličastne skrivnosti, skrivnosti, ki je za vedno spremenila tvoje življenje in bo, kot razumeš, za vedno spremenila svet na najbolj pozitiven način? Če je tako, pojasni. Ali si kdaj oznanjal evangelij, kot da bi bil velika in čudovita skrivnost? Razpravljajte o tem.

2. V Ef 3,10 Pavel potrjuje, da je cerkev sredstvo, po katerem Bog razodeva svojo modrost »vladarstvom in oblastem v nebeških področjih«. Razredu zastavite naslednja vprašanja: Ali je po vašem razumevanju cerkev razodetje Božjega načrta odrešenja celotnemu vesolju? Kako je to mogoče? Kako so edinstvo v cerkvi v Kristusu, edinstvo med pogani in Judi, edinstvo v družinah in družbi bistven del odrešujočega razodetja Božje milosti in moči? Pogovorite se o odgovorih.

3. V Kol 1,27, vzporednem besedilu z Ef 3, Pavel poudarja, da je skrivnost, ki jo je Bog razodel »svetim« v cerkvi, »Kristus v vas, upanje slave«. Prisotne v razredu povabite, naj povedo, kako bi ta izraz razložili nekrstjanu. Kaj apostol misli, ko uporabi izraz »s Kristusom v vas«? Kako je ta besedna zveza povezana z besedno zvezo »upanje slave«? Po drugi strani pa, kako ta »skrivnost« vpliva na vaše vsakdanje življenje? V razredu razpravljajte o odgovorih na ta vprašanja.

7. KRISTUSOVO ZEDINJENO TELO

Ključna besedila: Ef 4,11.12; Ef 4,1-16; Flp 2,3; Ps 68,18; Apd 2; 1 Kor 12,4-11.27-30; Iz 5,4

Splošni pregled

Pavel je doslej razložil moč Božjega odrešenja in njegovo delovanje v zgodovini sveta, ko je združilo Jude in pogane v novo človeštvo v Kristusu. V Ef 4,1-17 Pavel nadaljuje temo o edinosti. S tem poudari, da je edinstvo nepogrešljiva lastnost ali znamenje cerkve. Edinstvo oz. enotnost je rezultat Božjega odrešenja, je pa tudi Božje orodje za izpolnjevanje njegovega poslanstva za cerkev in po cerkvi. Zaradi tega Pavel preseže temo edinosti Judov in poganov v cerkvi in se osredotoči na notranjo edinstvo v življenju in poslanstvu cerkve. Zdaj ko v Kristusu ni ne Juda ne pogana, zdaj, ko smo v Kristusu vsi bratje in sestre ne glede na narodnost, Pavel razpravlja o enotnosti vseh kristjanov kot udih istega telesa, vključenih v isto Kristusovo poslanstvo.

Enotnost/edinstvo cerkve je mogoče doseči na več načinov:

- (1) Da smo kakor Kristus ponižni, krotki in potrpežljivi;
- (2) Da razmišljamo o najboljšem zgledu za življenje cerkve: Božanstvu v treh osebah Očeta, Sina in Svetega Duha ter o njihovem delu stvarjenja in odrešenja;
- (3) s Kristusovimi združevalnimi orodji odrešenja, ki tvorijo cerkev – eno upanje, ena vera in en krst; in
- (4) po duhovnih darovih, po katerih Bog blagoslavlja cerkev, da raste in se združuje v eno telo v Kristusu ter uresničuje svoje poslanstvo v svetu.

Lekcija tega tedna se osredotoča na tri pomembne teme iz Ef 4,1-16:

1. Edinstvo cerkve je nujna za cerkveno identiteto, življenje in poslanstvo.
2. Edinstvo cerkve dosežemo, ko se cerkev zgleduje po troedinem Božjem življenju ter sprejema Božje vrednote in stališča: osebe Božje trojice so različne, vendar živijo in delujejo v popolni edinosti.
3. Duhovni darovi so bistveni za edinstvo, življenje in poslanstvo cerkve.

Razlaga

Cerkev kot Kristusovo telo

Ko Pavel v Ef 1,22 omenja, da je cerkev Kristusovo telo, s tem ne misli, da je cerkev sama po sebi božanska ali nadnaravna. V ureditvi načrta odrešenja je Bog tisti, ki se je utelesil, niso ljudje postali božanski. Cerkev je Kristusovo telo v smislu, da je novo, odrešeno človeštvo, ki ga predstavlja in uresničuje Kristusovo utelešenje. Je novo človeštvo, ki ga je ustvaril, odrešil in mu vlada Kristus, njegov Stvarnik, Odrešenik in Gospod. Cerkev torej ne izhaja iz božanskega, temveč je Božje ljudstvo – ljudje, ki jih je Bog ustvaril in jih zdaj obnovil v svoje kraljestvo. V tem smislu je cerkev »polnost njega, ki v vsem vse izpolnjuje« (Ef 1,23).

Troedini vir ter model obstoja in edinosti cerkve

Enotnost cerkve je bistvenega pomena za Pavlov nauk o cerkvi. Vendar Pavel te edinosti ne zgleduje po upravno-politični, gospodarski in vojaški edinosti rimskega cesarstva ali kakšne druge človeške ustanove. Namesto tega Pavel enotnost cerkve utemeljuje v sami naravi krščanskega Boga, troedinega Boga. Dejansko je pismo Efežanom polno omemb različnih oseb božanstva, ki razkrivajo Pavlovo veliko vizijo vseh treh oseb božanstva, ki delujejo v načrtu odrešenja, pri ustvarjanju in pri gradnji cerkve.

Tako kot v Ef 1,1-14 Pavel opisuje osebe božanstva, ki delujejo za naše odrešenje, v Ef 1,15-23 opisuje Očeta in Sina, ki ustvarjata, blagoslavljata in opolnomočata cerkev. Zato Pavel ta del konča tako, da cerkev imenuje Kristusovo »telo« in Očetovo »polnost« (Ef 1,23; glej tudi Ef 4,6). V Ef 2,19-22 vse osebe Boga sodelujejo v oblikovanju cerkve: cerkev je Očetova »zgradba« ali »sveti tempelj«, zgrajen na Jezusu Kristusu, in »v njem« so verniki cerkve »zidani za Božje bivališče v Duhu«. V Ef 3 Pavel vidi cerkev kot sad Očetove milosti (Ef 3,2), ki se »v Duhu« (Ef 3,5) razodeva kot »Kristusova skrivnost« (Ef 3,4) ali »neizsledljivo Kristusovo bogastvo« (Ef 3,8) »apostolom in prerokom« (Ef 3,5). Tudi Oče (Ef 3,14) opolnomoča cerkev »po svojem Duhu. ... da Kristus po veri prebiva v vaših srcih« (Ef 3,16.17) in da bi cerkev »dojela« Kristusovo ljubezen (Ef 3,18) in se »napolnila do vse Božje polnosti« (Ef 3,19). Poleg tega je cerkev ustvaril in združil Bog, ker je njen Bog Oče vsake družine v nebesih in na zemlji (Ef 3,14.15). Vsa bitja v vesolju nosijo njegov priimek, saj nas je vse ustvaril in v njem smo družina. V Božji univerzalni družini smo sorodniki ne le z vsemi drugimi verniki cerkve po vsem človeštvu, ampak tudi z vsemi prebivalci vesolja (glej tudi Heb 12,22.23). Čeprav se torej Pavel osredotoča na odrešenje in na cerkev na zemlji, je pozoren tudi na to, da ohrani vesoljno perspektivo, ki jo je vpeljal, ko je pisal o nebeških prostorih v Ef 1.

V Ef 4 Pavel pripelje do vrhunca svoj veliki razvoj nauka o cerkvi, ki jo je ustvarila in združila Božja Trojica. Pavel izjavlja, da je edinstvo Cerkve dejansko »edinstvo Duha« (Ef 4,3). Apostol bralcem na precej poetičen način pove, da je ta edinstvo bistveno povezana z vsemi osebami božanstva. Smo »eno telo«, ker je »en Duh«, ki nas je poklical »v eno upanje« (Ef 4,4). Prav tako imamo v »enem Gospodu« »eno vero, en krst« (Ef 4,5). Navsezadnje je cerkev združena, ker imamo »enega Boga in Očeta vseh, nad vsemi in po vseh in v vseh« (Ef 4,6). Cerkev torej obstaja, ker nas je Bog ustvaril in poklical. Poleg tega cerkev obstaja kot združeno telo, ker je Bog, ki jo je ustvaril in poklical, en sam: tri osebe, a en sam Bog. Cerkev ne more obstajati brez Boga; cerkev ne more obstajati, če ni »eno«; in cerkev ne more biti eno, če ni ukoreninjena v svetopisemskem nauku o enem Bogu v treh osebah.

Duhovni darovi, obstoj, edinstvo in cerkveno poslanstvo

Potem ko Pavel postavi teološke temelje za obstoj in edinstvo cerkve v troedinem Bogu, v Ef 4 bolj praktično razloži, kako je cerkev Kristusovo telo in kako Sveti Duh deluje v njeni edinosti. Pri tem se Pavel vrne k nizu tem iz Ef 1: Kristusov vnebohod na Božji prestol (Ef 1,20), njegovo poveličanje (Ef 1,21.22) na položaj »Glave« cerkve, »njegovo telo« (Ef 1,22.23), in blagoslov njegove cerkve »z vsakršnim duhovnim blagoslovom« (Ef 1,3). Ti blagoslovi so bili blagoslovi milosti za odrešenje v Kristusu: »odkupitev, odpuščanje prestopkov po bogastvu njegove milosti« (Ef 1,7), razodetje Kristusovega evangelija (Ef 1,7-13) in vera (Ef 1,13.15).

V Ef 4 apostol po podobnem vzorcu pojasni, da se je Kristus povzpел (Ef 4,8) in bil povzdignjen (Ef 4,10). Kot »Glava« cerkve (Ef 4,15) – to je njegovega telesa (Ef 4,16) – je Kristus svojemu ljudstvu »dal darove« (Ef 4,8). Ti darovi se imenujejo Kristusovi darovi in so

povezani tudi z »milostjo«: »Vsakomur izmed nas pa je bila dana milost po meri Kristusovega daru« (Ef 4,7). Vendar ti darovi niso blagoslovi za odrešenje grešnikov, kot je navedeno v pismu Efežanom 1, temveč so blagoslovi ali darovi moči za ustanavljanje, edinost in poslanstvo cerkve. Pavel te darove opredeli in pravi, da so kot »apostoli ... preroki ... evangelisti ... pastirji in učitelji« (Ef 4,11). Drugje jih Pavel imenuje darovi milosti (*charismata*; Rim 12,6-8; 1 Kor 12,4) ali darovi Duha (*pneumatikois*; 1 Kor 12,1), ki jih Sveti Duh daje in deli (1 Kor 12,4-11) udom Kristusovega telesa (1 Kor 12,12.13).

Čeprav Pavel v Ef 1 in 4 uporablja zelo podoben vzorec tem, pa obravnava različne vidike cerkve. Medtem ko v Ef 1 apostol govori o odrešenju ljudi, v Ef 4 razpravlja o obstoju, enotnosti in poslanstvu cerkve. Zato v Ef 4 vstali in v nebo vzeti Gospod Jezus (Ef 4,8-10) vsakemu verniku cerkve podeljuje »milost ... po meri Kristusovega daru« (Ef 4,7). »Dajanje« ali »milost« je tu naloga (Ef 4,11) in ni mišljena kot milost odrešenja ali odpuščanja. Gre za dar, da se »sveti usposobijo za delo služenja, za izgrajevanje Kristusovega telesa« (Ef 4,12).

Da, cerkev sestavljajo posamezni ljudje, ki so bili odrešeni, vendar je njihovo odrešenje le začetek življenja, ki ga Bog predvideva za svojo cerkev. Bog ustvari novo človeštvo, svoje ljudstvo, in to novo skupnost gradi Duh z »milostjo« (*charisma*; Ef 4,7). Po *charismata* ali darovih Duha deluje v cerkvi, »dokler vsi ne pridemo do edinosti vere in do spoznanja Božjega Sina« (Ef 4,13). Ali z drugimi besedami, dokler vsi ne dozorimo »do mere doraslosti Kristusove polnosti« (Ef 4,13), ki je Glava cerkve (Ef 4,15).

Iz Pavlove teologije cerkve v Ef 4 lahko potegnemo kar nekaj glavnih zaključkov in posledic:

Prvič, cerkev ni človeška organizacija, ki bi jo zgradili in vzdrževali ljudje za svoje namene. Cerkev je ustvaril, jo vzdržuje in vodi v njenem poslanstvu sam Bog.

Drugič, cerkev je in mora biti enotna, saj odraža podobo svojega troedinega Boga. Jezus je v svoji velikodušni molitvi prosil Očeta, da bi bili v cerkvi »vsi eno, kakor si ti ... v meni in jaz v tebi. ... da bo svet veroval, da si me ti poslal« (Jn 17,21).

Tretjič, ta enotnost ni plod človeške volje ali genialnosti, marveč je delo Očeta, Jezusa Kristusa in Svetega Duha, ki deluje v cerkvi in po njej.

Četrtič, troedini Bog uresničuje edinost in rast cerkve po duhovnih darovih. Zato duhovni darovi niso neobvezen program cerkve, ki bi ga verniki uporabljali, kadar se jim zdi potrebno. Nasprotno, duhovni darovi so način, kako Bog ustanavlja, vzdržuje in vodi cerkev. Pomembno je poudariti, da Pavel, ko govori o bistvu in edinosti cerkve, ne predlaga hierarhične in zakramentalne strukture upravljanja cerkve. Apostol sicer spodbuja dobro organiziranost cerkve, vendar je vir obstoja, enotnosti in poslanstva cerkve videl v troedinem Bogu, ki je Glava cerkve in duhovnih darov, ki jih je podelil, da bi v njej izkazoval svojo navzočnost in delovanje.

Petič, temi o Božji Trojici in duhovnih darovih sta za svetopisemsko teologijo tako pomembni, da ju adventisti sedmega dne obravnavajo v številnih izjavah o verovanju. O Božji Trojici govori pet temeljnih verovanj, in sicer temeljno verovanje št. 2 (ki obravnava svetopisemski nauk o troedinem Bogu), 3 (»Bog Oče«), 4 (»Bog Sin«), 5 (»Bog Sveti Duh«) in 10 (»Izkušnja zveličanja«, ki govori o sodelovanju vseh treh oseb Božanstva pri odrešenju človeštva). Nauk cerkve je bogato izražen v sedmih temeljnih verovanjih, in sicer v verovanju številka 12 (»Cerkev«), 13 (»Ostanek in njegovo poslanstvo«), 14 (»Edinost Kristusove

cerkve«), 15 («Krst«), 16 («Gospodova večerja«), 17 («Duhovni darovi in službe«) in 18 («Dar preroštva«).

Uporaba

1. Eden od tragičnih dogodkov v zgodovini vsake cerkve je njena razdeljenost in razdrobljenost. Na podlagi proučevanja Ef 4,1-16 vodi razred pri oblikovanju strategije, s pomočjo katere bi vaša lokalna cerkev ostala enotna in rasla. Strategija naj obsega največ 3 točke.

2. Kakšna je po razumevanju vašega razreda povezava med človekovo spreobrnitvijo, članstvom v cerkvi, ki je Kristusovo telo, ter duhovnimi darovi?

3. V razredu se pogovorite o naslednjem vprašanju: Kdaj ste o sebi, svoji družini, svojih prijateljih ali svoji cerkvi nazadnje razmišljali v smislu duhovnih darov? Razred naj nato pove, kako bi kot sobotnošolska skupina ali cerkev lahko pomagali bolje širiti idejo, da so duhovni darovi delo Svetega Duha v cerkvi. Razred prosite, naj opredeli tri načine, kako bi lahko cerkveni volilni postopek ali cerkveno vodstvo spodbujalo duhovne darove, da bi si prizadevali za cerkveno rast, edinstvo in poslanstvo.

4. Morda bi bilo težko iznajti orodje za merjenje ponižnosti, krotkosti in potrpežljivosti. Ko pa bi takšna merilna naprava obstajala, kakšno raven teh vrednot in vedenja bi po mnenju vašega razreda pokazala v njihovem življenju, v življenju njihovih prijateljev ali v življenju njihove cerkve? Razred prosite, naj razmisli o treh načinih spodbujanja resničnih svetopisemskih vrednot ponižnosti in potrpežljivosti v svojem življenju in v življenju vaše cerkve, ki bi pripomogli k večji enotnosti.

8. ŽIVLJENJE, KI GA OBLIKUJE KRISTUS, IN GOVORJENJE, KI GA NAVDIHUJE DUH

Ključna besedila: Ef 4,22-24; Ef 4,17-32; Kol 3,1-17; Zah 3,3.4; Zah 8,16; Iz 63,10; Rim 8,16.26.27

Splošni pregled

Potem ko je Pavel Efežanom razložil, kako zrela krščanska skupnost obstaja in živi v Svetem Duhu in Kristusu, je ta obstoj ponazoril v praksi. Uporabil je univerzalnost človeških oblačil – nositi oblačila in jih menjati –, da bi ponazoril spremembo osebne identitete, do katere pride, ko Kristus preoblikuje življenje po Svetem Duhu, ki prebiva v nas. Pridružiti se krščanstvu je tako, kot da bi zapustili en komplet oblačil, ki so predstavljala vašo staro identiteto, in oblekli nov komplet oblačil, ki pri drugih ljudeh vzbujajo vtis, da ste nova oseba. Toda postati kristjan ni isto kot sleči stara oblačila začasno, samo za eno noč, da bi jih zjutraj spet oblekli. Ko je Pavel govoril o slačenju oblačil, je imel v mislih, da jih je treba odstraniti in za vedno zavreči.

Na ta način zapustimo, opustimo ali zavržemo kot »izgubo« (Flp 3,7.8) »jalove« stvari poganškega sveta, ki zajemajo grešni pogled na svet in življenjski slog kraljestva tega sveta. Namesto njih prejmemo novo identiteto, novo državljanstvo in novo osebno izkaznico, ki je potni list za Božje kraljestvo. Vendar pa je nova osebna izkaznica več kot le papirnato potrdilo. Nova osebna izkaznica prej pomeni resnično preobrazbo človekovega pogleda na svet, življenjskega sloga, značaja in odnosov z drugimi verniki cerkve in ljudmi. To novo življenje pa ni obnovitveni projekt, ki bi temeljil na človeški filozofiji ali ideologiji (Jn 1,12.13). Namesto tega je ta identiteta po kakovosti novo življenje. To življenje je mogoče le, če človek sreča in sprejme božanskega Jezusa Kristusa in če dovoli Svetemu Duhu, da deluje v njem.

Proučevanje v tem tednu osvetli tri glavne teme:

1. Krščansko novo življenje je po kakovosti v nasprotju s starim, posvetnim življenjem.
2. Sprememba življenja in identitete je mogoča le v Kristusu in Svetem Duhu.
3. Navzočnost Svetega Duha v našem življenju vodi v preobrazbo našega pogleda na svet, naše identitete, načina življenja, pogovora, vedenja in odnosov.

Razlaga

Svetovni nazori, življenjski slogi, medkulturno poslanstvo, kritična kontekstualizacija in spreobrnjenje

Sodobna družba ceni vključevanje, sprejemanje, ohranjanje in spodbujanje lokalnih kultur, življenjskih slogov in pogledov na svet. Misijonarjem »starega kova« očitajo, da ne upoštevajo lokalno-nacionalne ali plemensko-kulturne dediščine in da lokalne ali regionalne cerkve na misijonskih področjih oblikujejo po »zahodnih« razlagah krščanstva in njihovem življenjskem slogu. Čeprav ima kontekst kritike v poslanstvu zagotovo svoje mesto, se ob tem zastavljata dve zelo pomembni vprašanji: Katere elemente lokalne kulture bi lahko praznovali

in ohranili ter kateri elementi lokalnih kultur so del »starega jaza« in jih je treba opustiti kot grešne in od »tega sveta«?

V odgovor na ta vprašanja bi lahko izpostavili več točk. Prvič, v Ef 4,17-32 Pavel svet greha, jalovosti, nevednosti, teme, nečistosti, jeze, obrekovanja in prevare (Ef 4,17-22.25.31) primerja s svetom Božje milosti, pravičnosti, znanja, svetlobe, čistosti, poštenosti, prijaznosti, sočutja, odpuščanja in resnice (Ef 4,25-29.32). Navsezadnje načelo vrednotenja kulture ali življenjskega sloga ni ideologija ali filozofija, kot so racionalizem, empirizem, modernizem, pragmatizem, utilitarizem ali postmodernizem. Svetopisemsko načelo vrednotenja katere koli kulture ali načina življenja je: »Ne žalostite Božjega Svetega Duha, s katerim ste bili kot s pečatom zaznamovani za dan odkupitve.« (Ef 4,30) Ko se to načelo uresničuje, kaže Božjo ljubezen do nas in našo ljubezen do njega ter razkriva Božjo pravičnost.

Drugič in posledično Pavel ne razpravlja o antropologiji ali ohranjanju svetovne kulturne dediščine. Ne ukvarja se z razvrščanjem svetovnih kultur in ocenjevanjem nekaterih kultur v luči drugih. Nasprotno, poziva, naj se vse kulture, judovske ali poganske, ocenjujejo v luči evangelija Jezusa Kristusa ter v luči kulture in življenjskega sloga njegovega kraljestva. Pavel v svojih pismih v judovski kulturi najde veliko očitkov in jih poziva k spreobrnjenju. Podobno pove tudi poganom, da jih Bog sprejema v svoje kraljestvo, svojo zavezo in svojo cerkev. Vendar se ne izogne temu, da bi velik del poganskega svetovnega nazora (politeističnega, mitološkega, filozofskega) in načina življenja označil za jalove in grešne (Ef 4,18.19). Če torej evangelij izpostavi greh v življenju vernikov in v njihovi kulturi, ga morajo priznati kot greh in ga opustiti. V nasprotnem primeru odrešenje ni več odrešenje od greha, temveč kulturno opravičilo za toleranco do grešnega življenjskega sloga.

Res je, k Bogu prihajamo takšni, kakršni smo, v umazanih cunjah greha. Vendar k njemu ne pridemo, da bi ostali v teh cunjah. K Bogu pridemo zato, da bi te cunje odstranili, se umili in stopili na pot »novosti življenja« (Rim 6,4). Brez tega razumevanja bo krščanstvo izgubilo svojo moč in sporočilo odrešenja. Krščanstvo ni religija, ki bi potrjevala človeštvo v njegovi grešnosti. Svetopisemsko sporočilo izziva vse narode, plemena, jezike in kulture, da se ovrednotijo v luči Svetega pisma ter sprejmejo Božje umivanje in delovanje Svetega Duha, ki nas obnavlja. V Pavlovem evangeliju si ne moremo privoščiti, da bi zaščitili grešni vidik svojega življenja in ga opravičevali z utemeljitvijo, da je del naše kulturne dediščine ali svetovnega nazora. Dejansko je vse, kar je grešno, sčasoma samouničevalno; greh ne podpira in ne gradi kultur in narodov, temveč jih uničuje.

Tretjič, Bog slavi raznolikost in kulturne izraze, ki so v skladu z evangelijem njegovega kraljestva. Zato evangelij ne zahteva popolne uniformizacije vseh kultur. Če kultura gradi na Kristusovih vrednotah in življenjskem slogu, bo uspevala in se bogatila.

Børge Schantz (1931–2014), priznani misiolog adventistov sedmega dne, je leta 1992 v članku v reviji *Ministry* predlagal tri vodilna načela kontekstualizacije za adventistični pristop k medkulturnemu poslanstvu:

Prvič, medkulturni misijonar mora pravilno razumeti svetopisemske zgodbe in nauke v njihovem izvornem kontekstu.

Drugič, medkulturni misijonar mora pravilno razlikovati med univerzalnimi svetopisemskimi nauki in njihovimi načeli ter svojimi kulturnimi vrednotami in izkušnjami.

Tretjič, medkulturni misijonar mora razviti pristno in globoko zanimanje in razumevanje kulture ljudi, ki jim služi.

Če upoštevamo vse te elemente, je končno načelo kontekstualizacije to, da morajo misijonarji biti senzibilni za različne elemente lokalne kulture in hkrati dovoliti, da svetopisemske absolutnosti določajo nove nauke in prakse spreobrnjenih.

Schantz je adventističnim voditeljem poslanstva in evangelizacije posredoval »opozorilo«: »Krščanske cerkve so v skušnjavi, da bi iz svojih rok izpustile čisti nauk in objektivno etiko, ko nekritično sprejmejo, da je Božja beseda vedno in povsod kulturno in zgodovinsko povezana.

Proces kontekstualizacije vsekakor povzroča nekaj težav. Ob prilagajanju svetopisemskih naukov kulturam sveta poročevalec pride v stik z elementi, ki so lažni, zli in celo demonski. Žalostna posledica pretiravanja je škodljiv sinkretizem, ki nasprotne verske elemente sili v sožitje.« Zato je Schantz sklenil: »V vseh kulturah, tudi v naši, obstajajo običaji, ki jih evangelij obsoja, in kar Sveto pismo zavrača, morajo zavrniti tudi misijonarji in nacionalni voditelji.«

Vendar pa zaradi tega načela ni treba postati bolj neobčutljivi za nedolžno kulturo lokalnih ljudstev. Schantz je raje molil, naj nam »Gospod poslanstva podeli modrost, da bomo znali razlikovati med univerzalnim, ki ga je treba oznanjati po vsem svetu, in neobveznimi spremenljivkami zahodne kulture.« (One Message-Many Cultures: How Do We Cope?" Ministry, junij 1992, str. 11.)

Novo človeštvo

Skozi zgodovino so nosilci filozofij, ideologij in moči trdili, da lahko korenito spremenijo človeštvo. Primer take ideologije je marksizem, zlasti tisti v Sovjetski zvezi. Sovjeti, ki jih je gnal optimizem sedemdesetih let prejšnjega stoletja, so spodbujali idejo, da so oni, Sovjeti, v procesu napredka človeške evolucije in da bodo nadgradili človeško vrsto s sovjetskimi ljudmi. Sovjeti naj bi pustili za seboj staro versko in ideološko kapitalistično prtljago ter se kolektivno razvili v novega, marksističnega človeka. Kot kaže zgodovina, se je ta sovjetski projekt končal s popolnim neuspehom. Namesto da bi ustvaril novo in boljšo vrsto človeka, Sovjeta, se je zgodba končala z razširjenim slabšalnim izrazom *homo sovieticus*.

Teistični evolucionisti, kot je Teilhard de Chardin, so zlasti v drugi polovici dvajsetega stoletja v zvezi z evolucijo spodbujali idejo o nastanku novega človeka, duhovnega človeka. Čeprav Teilhard de Chardin verjame, da so ljudje še vedno v procesu evolucije iz živalske oblike, je v prihodnosti predvidel trenutek "omega«, ko bodo ljudje opustili staro dediščino plenilskega vedenja in se razvili v nove ljudi, za katere bosta značilni globalna zavest in univerzalna ljubezen.

To sta le dva primera ideologij ali filozofij, ki so si prizadevale za korenito spremembo grešnega človeka v »novega človeka«. Čeprav se ti filozofiji zdita radikalni, dejansko vse ali večina filozofij in znanosti delujejo na predpostavki, da imajo moč preoblikovati človeštvo in človeško družbo. Ta predpostavka razkriva vsaj dve pomembni ugotovitvi. Po eni strani eni strani vsa ta gibanja poudarjajo globoko zakoreninjeno človeško željo po novem človeku z globoko prenovi, ki jo ta ideal uteleša. Po drugi strani pa so se vse te filozofije končale z neuspehom, četudi so nekatere pokazale nekaj, kar se je sprva zdelo kot uspeh. Najnovejši dokaz tega pojava je vzpon postmodernizma s kritiko modernizma, ki mu je svet popolnoma

zaupal, da je sposoben posredovati resnico o našem izvoru, razvoju in usodi človeštva in celotnega vesolja. Medtem ko poskuša postmodernizem ustvariti novega človeka, je ljudem vse bolj jasno, da filozofija nima odgovora za novo človeštvo. Neuspeh človeštva pri ponovnem ustvarjanju ali odkrivanju samega sebe pod okriljem filozofije ali znanosti je posledica pomanjkanja ustreznega modela za novo človeštvo in pomanjkanja moči za oblikovanje človeštva po tem modelu. Svetopisemsko krščanstvo ponuja oboje: Jezus je model novega človeštva in je tudi vir moči, ki nas lahko preoblikuje in prenovi po svoji veličastni podobi (Jn 1,12.13).

Uporaba

1. Razred povabite, naj analizira svoje življenje in ugotovi, kako se izkušnja »novosti življenja« dotika vseh vidikov življenja. Vzemite na primer govor. Kolikokrat vsak od nas v pogovoru z drugimi ljudmi omeni besedo »jaz«? Kolikokrat se v pogovoru osredotočimo nase, namesto na poslušalce? Kolikokrat si prisvojimo pogovore? Izzovi razred, naj prepozna druga področja svojega življenja, na katerih vsak posameznik potrebuje milostno in močno preobrazbo Svetega Duha.

2. Nekateri so skeptični, da se človek lahko spremeni. Čeprav se je Pavel zavedal zaslužnjoče moči greha, ki nam preprečuje, da bi se spremenili, je najbolj trdno verjel v moč evangelija, ki nas lahko preobrazi na najgloblji način. Apostol je bil popolnoma prepričan v to spremembo, ker je vedel, kaj lahko stori Sveti Duh. Razred prosi, naj opredeli tri praktične korake, ki jih bodo kot posamezniki lahko podelili z nekom, ki se želi preobraziti, ki želi pustiti stari jaz za seboj in hoditi v novosti življenja v Kristusu, vendar dvomi, da se bo sposoben spremeniti ali da bo to spremembo ohranil.

3. Nadzor ali obvladovanje negativnih čustev, stališč ali vedenja je v sodobnem svetu postal glavna skrb. Ljudje se za pomoč pri obvladovanju svojih čustev in vedenja zatekajo k posebnim vajam, svetovalnim programom ali celo h kliničnemu zdravljenju. Čeprav imata svetovanje in klinično zdravljenje v nekaterih primerih svoje mesto in vlogo, kaj nam preučevanje pisma Efežanom in Svetega pisma na splošno razkriva o spreminjanju vedenja, čustev, odnosov in načina življenja v kristjanovem življenju? Razred prosi, naj imenuje tri načela za spreminjanje življenja, ki so jih kot verniki odkrili pri proučevanju pisma Efežanom in bi lahko pomagala njim samim, drugim vernikom v cerkvi ali ljudem v skupnosti.

9. MODRO ŽIVLJENJE

Ključna besedila: Ef 5,15-17; Ef 5,1-20; 1 Kor 5,1-12; Raz 16,1-16; Kol 4,5; Prg 20,1; Prg 23,29-35; Apd 16,25

Splošni pregled

Svetovni nazor in identiteta določata vrednote in modrost. Poganski svetovni nazor bo razvil določen sklop vrednot in določeno vrsto modrosti. Božje kraljestvo, Božji svetovni nazor in Božje vrednote pa ustvarjajo povsem drugačno vrsto modrosti. Zato Pavel kristjanov ne poziva, naj v prizadevanju za krepost sprejmejo modrost ene od zmernih filozofskih šol ali celo posnemajo grško-rimski ponos. Po njegovem mnenju je krščanska modrost ukoreninjena v Božji požrtvovalni ljubezni, v Kristusovi luči in čisti morali. Modri kristjan bo bežal pred modrostjo sveta, ki se izraža v povsod navzočem spolnem razvratu, egocentričnem hvalisanju in pitju vina. Modri kristjan se bo prebudil iz »spanca« sveta in dovoli, da ga razsvetli Kristusov evangelij, da ga opolnomoči navzočnost Svetega Duha, pograbil bo trenutek odrešenja in ... slavil Boga.

Razlika med modrostjo tega sveta in Božjo modrostjo je v tem, da razumemo, kdo je predmet našega čaščenja: jaz ali Bog. Na koga se osredotočamo: nase ali na Boga? Koga je človek poln: sebe ali Boga?

Lekcija tega tedna poudarja tri pomembne teme:

1. Krščanska modrost je ukoreninjena v Božjem razodetju ali Kristusovi luči.
2. Krščanska modrost ni zbirka domiselnih izjav o življenju. Gre za življenjski slog, hojo v življenju, ki ga je Sveti Duh preoblikoval skladno z zgledom, ki ga imamo v Kristusu.
3. Krščanska modrost je zveličanje in čaščenje.

Razlaga

Modrost od zgoraj

Skoraj nemogoče si je predstavljati, da bi Pavel pisal o praktičnih vidikih krščanskega življenja, v svojo razpravo pa ne bi vključil modrosti. Antični svet je bil prežet s pogovori o modrosti. Le nekaj stoletij pred Pavlom so Grki rodili nekaj, kar so imenovali »filozofija«, to je ljubezen do modrosti. Filozofija se je uprla starogrški mitološki modrosti, v kateri so bili Zevs, Metis (Zevsova prva žena), Atena (njuna hči) in Apolon na različne načine povezani z modrostjo. Z vsemi temi božanstvi so se ljudje posvetovali in postali so zavetniki različnih mest ali skupin ljudi. Verjeli so na primer, da lahko ljudje, ki so iskali modrost v različnih življenjskih zadevah, dostopajo do uma ali znanja grškega boga Apolona prek Pitije, duhovnice Apolonovega templja, znanega tudi kot orakelj v Delfih. Poleg iskanja modrosti pri Pitiji pa so obiskovalca Apolonovega templja pozdravili in poučili tudi različni izreki, ki so sestavljali delfsko modrost, med katerimi so bili trije najbolj priljubljeni: »Spoznaj samega sebe«, »ničesar preveč« in »gotovost vodi v pogubo«. Drugi izreki so učili grški način življenja – od spoštovanja bogov do etičnega življenja in žrtvovanja življenja za domovino.

Filozofi ali »ljubitelji modrosti« so sicer zavračali mitološke vidike svoje starodavne religije, vendar so se postavili v nasledstveno linijo oraklja v Delfih. Po eni strani so filozofi trdili, da je Pitija razglasila Sokrata za najmodrejšega človeka v Grčiji. Po drugi strani so filozofi uporabljali delfsko modrost, zlasti prvi izrek »spoznaj samega sebe«.

Zato je grška filozofija določila in oblikovala poznejši cilj zahodne misli, da išče modrost s sklicevanjem na človeški razum. Isti človeški razum je bil uporabljen kot temelj etike ali grškega načina življenja. Druge filozofije, zlasti na Vzhodu, so gradile na istem temelju človeštva. Budizem na primer predlaga življenje, ki se osredotoča na človeško izkušnjo in psihologijo. Kljub bogati raznolikosti filozofskih šol tako na Zahodu kot na Vzhodu imajo vse skupen temelj, in sicer načelo »spoznaj samega sebe«. To načelo kaže, da te filozofije predstavljajo na človeka osredotočeno prizadevanje, kako razumeti ultimativno resničnost življenja. Tako izpeljujejo način življenja, odločanja in vedenja, ki temelji na človeški introspekciji in razumu. S tem je človeška modrost tako na Zahodu kot na Vzhodu zavrnila božansko razodetje ali pa se je od njega oddaljila.

Po drugi strani pa je temeljna značilnost svetopisemske modrosti ta, da je ukoreninjena v božanskem razodetju. Pavel in Jakob omenjata značilnosti modrosti, ki jih spodbujajo tudi drugi filozofi: umirjenost, ravnovesje, zmernost, pravičnost itd. Vendar pa je Jakob krščansko modrost označil kot modrost, ki prihaja »od zgoraj« (Jak 3,17) in ne kot zemeljsko, naravna, demonsko (Jak 3,15). Enako nasprotje med krščansko in posvetno modrostjo Pavel razvije s sklicevanjem na pojma svetlobe in teme. Zato Efežane svari, naj se ne pustijo preslepiti »s praznimi besedami« (Ef 5,6) ali jalovimi deli teme (Ef 5,11), kajti biti preslepljen s temi stvarmi pomeni biti nespameten.

Toda zakaj Pavel modrost tega sveta opisuje na tako mračen način? Ali niso tudi filozofi sveta dajali dobrih nasvetov in učili o načinu življenja, ki temelji na pravičnosti in medsebojnem spoštovanju? Da, mnogi med njimi so. Ne glede na to, kako plemenit način življenja bi človeška filozofija predstavila, bi bil ta način vedno pomanjkljiv, delen in bi temeljil na napačnih motivih, saj bi zavračal možnost Božjega razodetja. Težava posvetnih filozofij ni v tem, kaj potrjujejo, temveč v tem, kaj zavračajo ali zanikajo. Filozof lahko delno pravilno razume en vidik življenja, toda zaradi zavračanja možnosti Božjega razodetja in moči njegovega posredovanja v svetu je njegova filozofija neuporabna za odrešenje in življenje v Božjem kraljestvu. Zato na primer spolna nečistost v etiki večine filozofij ni veljala za problematično. In četudi so nekateri filozofi spodbujali spolno vzdržnost, so bili razlogi za to napačni.

Ellen G. White pravi: »Za mnoga dejanja, ki veljajo za dobra, celo za dobrodelna, se ob podrobni preiskavi izkaže, da jih vodijo napačni motivi. Mnogi prejemajo aplavz za vrline, ki jih nimajo. Preiskovalec src preverja vzgibe in pogosto za dejanja, ki jim ljudje zelo ploskajo, zapiše, da izvirajo iz sebičnih vzgibov in nizkotne hinavščine. Vsako dejanje v našem življenju, pa naj bo odlično in hvalevredno ali vredno obsodbe, Preiskovalec src presoja po vzgibih, ki so ga spodbudili.« (Testimonies for the Church, zv. 2, str. 512.)

Po drugi strani pa so njihove besede »prazne«, saj te filozofije nimajo moči milosti, odrešenja, odpuščenja ali moči Duha, ki bi nas preoblikoval in nam pomagal hoditi po Božji poti. Ellen G. White v nekem pismu opisuje pomen motivacije in razodetja v odnosu do resnice in filozofije: »Vera v laž ne bo imela posvečujočega vpliva na življenje ali značaj. Nobena napaka ni resnica ali ne more postati resnica s ponavljanjem ali z vero vanjo. Iskrenost ne bo nikoli rešila duše pred posledicami verovanja v zmoto. Brez iskrenosti ni prave vere, vendar

iskrenost v napačni veri ne bo nikoli rešila človeka. Lahko sem povsem iskrena, ko hodim po napačni poti, vendar zaradi tega ta pot ne bo postala prava ali me pripeljala do kraja, kamor sem hotela priti. Gospod ne želi, da bi imeli slepo lahkovernost in temu rekli vera, ki posvečuje. Resnica je načelo, ki posvečuje, zato je naša naloga, da vemo, kaj je resnica. Duhovne stvari moramo primerjati z duhovnimi. Vse je treba preizkusiti, toda držati se moramo le tistega, kar je dobro, kar ima božanske poverilnice, kar pred nas postavlja prave motive in načela, ki nas morajo spodbujati k delovanju.« (Izbrana sporočila, 2. knjiga, str. 56.)

Zato krščanska pot, ki jo je zagovarjal Pavel, temelji na razodetju Boga v Jezusu Kristusu. Samo svetopisemski Bog, ki nas je ustvaril, nam lahko razkrije, kdo je, kdo smo mi in kako lahko srečno živimo. Samo Bog nam lahko da milost in moč, da bomo živeli tako življenje v njegovem kraljestvu.

Luč luči

V Ef 5 Pavel ne pravi, da so bili Efežani »v temi«, ampak da so *bili* »tema« (Ef 5,8). Zdaj »v Gospodu« pa so »luč« (Ef 5,8). Zato Efežane poziva, naj »hodijo kot otroci luči« (Ef 5,8), in razloži, da hoditi v luči pomeni obroditi »sad luči«, »vso dobroto, pravičnost in resnico« (Ef 5,9). Da to pomeni živeti tako, da »ugajamo Gospodu« (glej Ef 5,10), in živeti v Kristusovi luči, osvetljeni s Kristusom (Ef 5,13.14). Tako smo torej smo luč »v Gospodu« (Ef 5,8), ker nas razsvetljuje Kristus (Ef 5,14).

Adventistična teologija življenjskega sloga

Adventisti smo na seznam doktrinarnih izjav vključili tudi življenjski slog. Po Pavlu življenjski slog za nas ni obrobni vidik krščanstva, temveč njegov osrednji del, saj pravimo, da živimo krščansko življenje. Adventisti svetopisemski nauk o krščanstvu kot načinu življenja še posebej izražamo v dveh temeljnih verovanjih, in sicer v temeljnem verovanju št. 19 (»Božje zapovedi«) in št. 22 (»Krščansko vedenje«). Poleg tega se dejstvo, da v Kristusu spremenjen način življenja štejemo za bistven del krščanske izkušnje, odraža tudi v naši cerkveni disciplini in tudi v naših večkratnih pozivih k preporodu in reformaciji.

Uporaba

1. V razredu prosite vernike, naj se spomnijo, kako so gledali na modrost, preden so postali kristjani. Kaj je bila takrat zanje modrost? Zapišite svojo opredelitev modrosti zdaj, ko ste postali pravi kristjani. Podelite svoje razumevanje modrosti z drugimi v razredu.
2. Razred spodbudite, da razmisli o teh vprašanjih: Kaj pomeni »biti razsvetljen« in »hoditi v luči« v vašem okolju? Kako se ta pojma primerjata s svetopisemskim pogledom na to, kaj pomeni »biti razsvetljen« in »hoditi v luči«? Kaj ta pojma pomenita za vas osebno?
3. Včasih kristjane obtožujejo, da zatirajo modrost in preprečujejo razvoj človeškega znanja. Nekateri kristjane dojemajo kot arogantne in prezirljive do modrosti sveta. Kako lahko kristjani adventisti cenimo iskanje modrosti sveta, se učimo iz dediščine modrosti sveta, smo ponižni glede lastne modrosti, ki smo jo prejeli od Boga in ki

ne izhaja iz nas, hkrati pa pridigamo, da je Bog resnični in edini vir modrosti? O odgovorih razpravljajte v razredu.

10. MOŽJE IN ŽENE: SKUPAJ OB KRIŽU

Ključna besedila: Ef 5,25-27; Ef 5,21-33; Flp 2,3.4; Ezk 16,1-14; 2 Kor 11,1-4; 1 Mz 2,15-25

Splošni pregled

Edinost se kot zlata nit vleče skozi Pavlovo pismo Efežanom. Edinost se ne nanaša le na odnos med Judi in pogani v cerkvi (Ef 2). Pavel v celotnem pismu govori o tem, kako se edinost uresničuje s troedinim Bogom, z odrešenjem, s krstom, z vero, z duhovnimi darovi, s prisotnostjo Svetega Duha v nas, s spreminjanjem našega načina življenja po Kristusovem zgledu in s krščansko modrostjo. Navsezadnje je za Pavla edinost v vseh svojih vidikih mogoča le v Kristusu.

Pavel na pravo mesto, to je na mesto družine, postavi celotno razpravo o edinstvi cerkve kot novega človeštva. Če obstaja zgled ali model edinstvi, je to družina. Družina je lahko resnično združena le v Kristusu, tako kot so pogani in Judje združeni v Kristusu in kot so vsi verniki cerkve združeni v enem, to je Kristusovem telesu. V družini se bodo žene podredile možu v Kristusu in mož bo ljubil ženo »v Gospodu«. Božanski vidik v zakonskem odnosu pomeni, da moramo na družino gledati tako, kot jo vidi Bog. Ta božanski vidik pomeni tudi, da mora družina izpolnjevati funkcijo in namen, ki ji ju je dal Gospod ob stvarjenju, da mora biti »eno meso«, nedeljiva enost. Dva sta eno, vendar ne le zaradi vzajemnih koristi, temveč zato ker ju je Bog tako ustvaril, ker jima je tako zapovedal. Enost družine kaže onkraj nje same, tako kot enotnost cerkve kaže na enotnost troedinega Boga in njegov odnos do človeštva.

Proučevanje se osredotoča na tri glavne teme:

1. Pavlova tema enotnosti se nadaljuje s krščansko družino, ki se kaže v odnosu med možem in ženo.
2. Edini način, da prava krščanska družina ohrani svojo enotnost, je, da je »v Gospodu«, kar pomeni, da se njeni člani podrejajo drug drugemu, kot je načrtoval Bog ob stvarjenju in kot je to potrdila Jezusova požrtvovalna ljubezen do človeštva v njegovem načrtu odrešenja.
3. Družina, ki je resnično »v Gospodu«, ne bi doživljala zlorab v odnosih, kot sta prešuštvo ali nasilje, saj bi se tako mož kot žena naučila spoštovati in ljubiti drug drugega v Gospodu.

Razlaga

Pavlova teologija družine

Pismo Efežanom 5,21-33 je globoka kristološka in ekleziološka razprava. Tako kot drugod v svojih pismih Pavel v praktične razmisleke vplete trdno teološko razpravo (nauk o Kristusu in nauk o cerkvi). Po Pavlovem mnenju svetopisemska teologija ne obstaja samo zato, da bi bil to en skladen in lep intelektualni sistem; apostolovo praktično sporočilo vedno temelji na trdnih temeljih svetopisemske teologije.

Zato apostol k razpravi o družini ne pristopi, kot da bi šlo za obrobno temo, ki bi jo bilo mogoče nasloviti z nekaj rešitvami iz splošne človeške modrosti, psihologije ali sociologije. Nasprotno, svojo razpravo o družini postavi v kontekst temeljnih krščanskih naukov, ki so Bog, stvarstvo, Kristus, odrešenje in cerkev. Pravzaprav Pavel družine ne uporablja za ponazoritev teh doktrin, temveč te doktrine uporablja za ponazoritev krščanske družine!

Tako kot v primeru cerkve se Pavel ne strinja s tem, da bi pristop h krščanski družini določala stvarnost naše padle človeške narave in družbe. Namesto tega sledi Jezusovemu razlagalnemu načelu »nazaj k začetku« (»od začetka ni bilo tako«; Mt 19,8), ki krščanski cerkvi in njeni teologiji pomaga, da se usmerita k obnovi Božjih idealov za nas v nasprotju z legitimiranjem resničnosti grešnega sveta. Pavlova obravnava družine v kontekstu teh temeljnih krščanskih naukov kaže, da krščanska družina ne sme biti podvržena kompromisu.

Podredite se in ljubite

Pavlova uporaba besed »podrediti se« in »ljubiti«, ki se nanašata na odnose med moškimi in ženskami, je sprožila številne razprave in celo nekatere obsodbe krščanstva kot mizoginega. Vendar ti odzivi temeljijo na napačnem razumevanju Pavlovega sporočila.

K boljšem razumevanju tega besedila nam lahko pomaga nekaj točk:

(1) Odnos moža in žene izhaja iz konteksta podrejanja drug drugemu (Ef 5,21), ki je posledica tega, da sta polna Svetega Duha (Ef 5,18).

(2) Žena se podreja možu, a ne kot šefu, temveč kot Kristusu, svojemu Odrešeniku in zaščitniku. Pomen podrejenosti je spoštovanje moža, da ga ceni, priznava in razume kot svojega zaščitnika in pomočnika. Sveto pismo ne daje nikakršne podlage za pojmovanje žene kot manjvredne od moža in ne daje misliti, da mu je zato podrejena kot nadrejenemu. Nasprotno, Pavel tu uči o pravem odnosu ponižnosti in spoštovanja, ki naj ga ima žena do svojega moža. Dejstvo, da krščanstvo razglša enako dostojanstvo moških in žensk v Kristusu, ne sme voditi žensk k arogantnemu in nadrejenemu odnosu do svojih mož. Nasprotno, ženin odnos naj bi bil ljubeč in podpirajoč odnos zvestobe.

(3) Možje pa se morajo zavedati, da ženske ljubezen dojemajo v smislu skrbi in zaščite. Moževa ljubezen do žene je kakor Gospodova požrtvovalna ljubezen do cerkve. Pavel moške uči, naj imajo do svojih žena pravo držo ponižnosti, spoštovanja in ljubezni.

(4) Res je, Pavel je ženino pokorščino primerjal s pokorščino cerkve, moževo ljubezen pa s Kristusovo ljubeznijo. Vendar Pavel te primerjave ni vzel zlahka in ne meša teoloških pojmov, s čimer bi zagotovil podlago za hierarhične odnose med moškimi in ženskami ali za zakramentalni pogled na zakon. Nasprotno, apostol svojo primerjavo takoj opredeli, poleg tega zelo natančno pojasni, kaj točno je mislil in kaj primerja. Ta primerjava se nanaša na odnos in oblike podrejanja drug drugemu in na izražanje ljubezni.

Janez Zlatoust (347–407 po Kr.), slavni pridigar in patriarh cerkve v Konstantinoplu, je s svojimi najboljšimi homiletičnimi sposobnostmi opisal moževo ljubezen do žene:

»Ali hočeš, da bi ti bila žena poslušna, kakor je cerkev poslušna Kristusu? Potemtakem zanjo skrbi enako skrbno, kakor Kristus skrbi za cerkev. Da, tudi če bi bilo potrebno, da zanjo daš svoje življenje, da, če bi bil deset tisočkrat razsekan na kose, da, če bi moral prenašati in prestajati kakršno koli trpljenje, se ji ne odrekaj. Četudi bi moral vse to prestati, še vedno ne boš, ne, niti takrat ne boš storil ničesar podobnega Kristusu. Kajti ti to res počneš za nekoga, s

katerim si že povezan; On pa za tisto, ki mu je obrnila hrbet in ga sovražila. Tako kot je On položil k svojim nogam tisto, ki mu je obrnila hrbet, ki ga je sovražila, zavračala in zaničevala, ne z grožnjami, ne z nasiljem, ne s strahom, ne s čim drugim podobnim, marveč s svojo neomajno naklonjenostjo, tako se obnašaj do svoje žene. Čeprav vidiš, da te gleda zviška, da te zaničuje in prezira, jo boš zaradi svoje velike skrbi zanjo, naklonjenosti in prijaznosti lahko položil k svojim nogam. Kajti ni močnejšega za vplivanje od teh vezi, zlasti za moža in ženo. Služabnika bo morda kdo lahko zvezal s strahom; ne, celo njega ne, saj bo kmalu odšel in se umaknil. Toda partnerja svojega življenja, matere svojih otrok, temelja svojega veselja, ne bi smeli nikoli prikleniti s strahom in grožnjami, temveč z ljubeznijo in dobro voljo. Kajti kakšna zveza je to, v kateri se žena boji svojega moža? In kakšnega užitka bo deležen mož sam, če bo z ženo živel kot s sužnjo in ne kot s svobodno žensko? Da, čeprav bi zaradi nje trpel, je ne obtožuj, kajti tega ni storil niti Kristus.« (Homilije svetega Janeza Zlatousta, konstantinopelskega nadškofa, o pismu apostola Pavla Efežanom, v: Philip Schaff v Philip Schaff, Saint Chrysostom: Homilies on Galatians, Ephesians, Philippians, Colossians, Thessalonians, Timothy, Titus, and Philemon, zv.13; str. 144)

Adventistični nauk o zakonu in družini

Teologija družine je tako pomembna, da so družino nekatere krščanske cerkve uvrstile na seznam svojih doktrin (glej na primer Westminsterško izpoved vere, člen XXIV). Žal so nekatere cerkve, kot so rimskokatoliška, vzhodno pravoslavna in anglikanska cerkev, šle v skrajnost in na zakon in družino gledajo kot na zakrament.

Adventistični pogled na družino, zlasti s poudarkom na odnosu med zakoncema, je izražen v temeljnem verovanju številka 23: »Zakon kot Božja ustanova, ki je bila vzpostavljena v Edenu in jo je potrdil Jezus Kristus, je dosmrtna skupnost enega moškega in ene ženske združenih z zvezo ljubezni. Kristjan sklene zakonsko zvezo z Bogom in z zakoncem in naj jo skleneta samo dva, ki sta povezana z isto vero. Vzajemna ljubezen, čast, spoštovanje in odgovornost so temelj tega odnosa. Ta naj odseva ljubezen, svetost, pristrčnost in trajnost odnosa, ki vlada med Kristusom in njegovo cerkvijo. ... Čeprav morda neki zakonski in družinski odnosi ne bodo dosegli ideala, lahko zakonca, ki sta si zvesta v Kristusu, uresničita občestvo ljubezni pod vodstvom Svetega Duha in s pomočjo cerkve. Bog blagoslavlja družino in želi, da njeni člani pomagajo drug drugemu pri doseganju popolne zrelosti. Starši morajo tako vzgajati svoje otroke, da ljubijo in poslušajo Gospoda. S svojimi besedami in zgledom jih morajo voditi do spoznanja, da je Kristus ljubezniv vzgojitelj, poln nežnosti in skrbi, ki želi, da bi postali udi njegovega telesa in s tem člani Božje družine. Pomembnost krepitve družinskih vezi je posebno poudarjena v zadnjem evangelijskem sporočilu.« (Adventistična cerkev, Kaj adventisti verujejo o zakonski zvezi in družini; na voljo na <https://adventisti.si/verovanja/#zakon-in-druzina/>)

Adventistična cerkev o družini dodatno razmišlja tudi v uradnih izjavah. Njena izjava o »zakonski zvezi« iz leta 1996 (glej spodaj) je jasno povezana s petim poglavjem Efežanom, čeprav cerkev v izjavi ne uporablja svetopisemskih referenc. Vendar pa več točk te izjave poudarja teološki pomen zakonske zveze in družine:

Prvič, izjava zakonsko zvezo povezuje z naravo svetopisemskega troedinega svetega Boga: »Enost zakonske zveze, ki izhaja iz različnosti obeh človeških spolov, na poseben način ponazarja enost znotraj raznolikosti Božanstva.«

Drugič, družina simbolizira odnos med Bogom in človeštvom: »V celotnem Svetem pismu je heteroseksualna zveza v zakonu povzdignjena kot simbol vezi med Božanstvom in človeštvom. Je človeško pričevanje o Božji radodarni ljubezni in zavezi z njegovim ljudstvom. Harmonična zveza moškega in ženske v zakonu predstavlja mikrokozmos družbene enotnosti, ki je od nekdaj spoštovana kot temeljna sestavina stabilnih družb.«

Tretjič, izjava poudarja, da so človeške družine v stanju greha in potrebujejo obnovo v Jezusu Kristusu in Svetem Duhu: »Ker je zakonsko zvezo pokvaril greh, je treba obnoviti čistost in lepoto zakonske zveze, kot jo je zasnoval Bog. S spoštovanjem Kristusovega odrešitvenega dela in delovanja njegovega Duha v človeških srcih, je mogoče obnoviti prvotni namen zakonske zveze ter uresničiti prijetno in zdravo izkušnjo zakonske zveze moškega in ženske, ki združita svoji življenji v zakonski zavezi.« (General Conference of Seventh-day Adventists Administrative Committee, "Marriage", 23. april 1996, dostopno na <https://www.adventist.org/official-statements/marriage/>)

Adventistična cerkev je izdala dodatne izjave, ki obsojajo zlorabo in nasilje v družini (Upravni odbor Generalne konference adventistov sedmega dne, »Izjava o zlorabi in nasilju v družini«, ki jo je izdal urad predsednika Roberta S. Folkenberg, na zasedanju Generalne konference v Utrechtu na Nizozemskem, 29. junij–8. julij 1995), potrditev in podporo ženskam v različnih težkih okoliščinah (Upravni odbor Generalne konference adventistov sedmega dne, »Statement on Women's Issues«, ki jo je izdal urad predsednika Roberta S. Folkenberga na zasedanju Generalne konference v Utrechtu na Nizozemskem, 29. junij–8. julij 1995).

Uporaba

1. Z razredom se pogovorite o tem, kako bi lahko njihova družina ali cerkev postala središče družinske sprave, kjer bi moške in žene v širši skupnosti našli spravo.

2. Povabite razred, naj si predstavlja, da so bili povabljeni pripraviti tri predstavitve kot del projekta za spodbujanje krščanskih odnosov med moškimi in ženami v skupnosti. Katere tri teme bi izbrali in katere elemente bi nato vključili v vsako temo?

3. Člane razreda prosite, naj prepoznajo in razložijo tri glavne razlike med tem, kako gledata na odnos med moškom in ženo v družini Sveto pismo in njihova lokalna kultura. Na katere tri načine bi lahko popravili odnose v svojih družinah, da bi se približali svetopisemskemu modelu odnosov med moškom in ženo v družini?

11. NEOMAJNA ZVESTOBA KRISTUSU

Ključna besedila: Ef 6,9;Ef, 6,1-9; Mr 10,13-16; Kol 3,21; 1 Pt 2,18-25; 2 Kor 5,10; Kol 3,24.25

Splošni pregled

Po razpravi o edinosti znotraj družine se Pavel posveti eni izmed najbolj spornih in težavnih kategorij edinosti: edinosti med generacijami in med družbenimi skupinami ali razredi. Za te situacije ima Pavel enako evangelijsko rešitev: edinost »v Gospodu«. Pavel svetuje otrokom, naj spoštujejo svoje starše v Gospodu. Ta stavek otroke že postavlja v krog krščanske družine in družbe, v kateri so sami obravnavani kot člani Gospodove družine. Apostolov nasvet staršem je v povsem istem duhu: s svojimi otroki ravnajte, kot da pripadajo Gospodu. To načelo pa ne pomeni, da otrok ni mogoče vzgajati, popravljati in disciplinirati. Vendar morajo starši k disciplini svojih otrok pristopiti na enak način, kot bi to storil Bog.

V nasprotju s trditvami nekaterih kritikov Svetega pisma Pavel ni podpiral zlobnega suženjstva, ampak se je odločil, da bo k temu pristopil na pastoralen in strateški način. Po Jezusu, ki je zavrnil militarizirano revolucionarno rešitev problema preganjanja in zatiranja (Jezus je Petra opomnil, naj svoj meč pospravi v nožnico), je Pavel zagovarjal rešitev tega in drugih družbenih problemov v Kristusu. Sužnji morajo sami sebe videti kot Kristusove sužnje, kakor je Pavel videl tudi sebe, in morajo marljivo delati za Gospoda Jezusa. Po drugi strani pa morajo sužnji videti svoje gospodarje kot ljudi (le zemeljske gospodarje), ki potrebujejo odrešenje, tako kot vsako drugo grešno bitje. Gospodarji sužnjev morajo svoje sužnje videti kot sodržavljane v Božjem kraljestvu, sebe pa kot sužnje nebeškega Gospodarja. Družbena napetost med gospodarjem in sužnjem se »razreši« z dejstvom, da so v cerkvi tako gospodarji kot sužnji enako poklicani in posvojeni od Kristusa ter s Kristusom povišani v nebesih. Častijo istega Boga in Odrešenika ter so poklicani, da svoje življenje pustijo popolnoma spremeniti navzočnosti Svetega Duha v njih, in sicer po Božji podobi v Kristusu.

Proučevanje se osredotoča na dve glavni temi:

1. Edinost med generacijami: otroci in starši so lahko resnično združeni, če drug z drugim ravnajo v Gospodu.
2. Edinost med družbenimi razredi: sužnjelastniki in sužnji so združeni v Gospodu le, če drug v drugem vidijo to, kar resnično so v Gospodu: sodržavljani novega kraljestva in novega življenja v Kristusu.

Razlaga

Edinost za otroke in starše, sužnje in gospodarje

V Ef 6,1-9 Pavel nadaljuje temo o edinosti, ki jo Bog po Jezusu Kristusu prinaša človeštvu in cerkvi. To stori tako, da se dotakne dveh občutljivih družinskih in družbenih vprašanj: odnosa med generacijami in odnosa med sužnji in gospodarji. Apostol naroči otrokom, naj ubogajo svoje starše »v Gospodu«, ker je tako prav (Ef 6,1). Prav je, ker je to Božja zapoved, zapoved z obljubo (Ef 6,2) blagoslova in blaginje (Ef 6,3). Po drugi strani pa

Pavel poziva krščanske starše, naj ne »jezijo« otrok (Ef 6,4) s tem, da bi jim ukazovali po svojih muhah. Nasprotno, cilj staršev je, da jih »vzgajajo v Gospodovi vzgoji in opominjanju« (Ef 6,4), ne pa po svoji modrosti. Otroke je treba vzgajati za zrel odnos z Gospodom. Čeprav naj bi bili otroci vključeni v delo v gospodinjstvu, naj bo to delo vzgojno sredstvo in ne izkoriščanje ali proizvodnja, ki otrokom ne koristi. Odnosi med starši in otroki so temeljnega pomena za družbo. Žalostno je, da so bile različne družbe v različnih obdobjih v družinskih odnosih priča bodisi zlorabi staršev bodisi zlorabi otrok ali obojega. Pavel je prepričan, da se ta medgeneracijska napetost, ki jo povzroča greh, v cerkvi lahko reši le v Kristusu.

Pavel poziva krščanske sužnje, naj »ubogajo« svoje »svoje zemeljske gospodarje kakor Kristusa, v strahu in trepetu, v preprostosti srca« (Ef 6,5). S tem Pavel ne pravi, da pripisuje božansko odobritev nečemu tako očitno napačnemu in slabemu, kot je suženjstvo. Prav tako ne vleče vzporednic med »zemeljskimi gospodarji« in Kristusom. Pač pa Pavel poudarja pristnost spreobrnjenja sužnjev in gospodarjev.

V vseh okoliščinah, v katerih se znajdemo, moramo biti zvesti kristjani. V tem grešnem svetu se pogosto znajdemo v različnih težkih situacijah. Nekateri nas onesposablja ali omejuje bolezen, nekateri so onesposobljeni zaradi naravne ali družbene nesreče, nekateri pa se soočajo celo s koncem življenja. Sveto pismo nas seveda uči, naj v takih okoliščinah storimo vse, kar je v naši moči, da bi svoje okoliščine izboljšali ali spremenili. Vendar te strategije ni vedno mogoče izvesti. V takšnih okoliščinah je za kristjana najpomembnejše, da se trdno drži svoje pristne vere in odnosa s Kristusom.

Podobno pravi Pavel efeškim sužnjem: če si suženj kakor Jožef v Egiptu in če ne moreš spremeniti tega groznega položaja (1 Kor 7,21-23), se spomni skrivnosti evangelija, Kristusovih blagoslovov v nebesih, časti, ki nam jo je namenil, ko nas je s seboj povihal na Božji prestol. Spomni se tudi dejstva, da smo vsi kamni v Božjem templju in udje njegovega telesa, da smo doživeli globoko preobrazbo svojih src in življenjskega sloga, globoko preobrazbo svojih stališč in pogledov ter moč Svetega Duha, ki deluje v nas in povzroča te neverjetne spremembe.

Tako kot Jožef v Egiptu delajte za gospodarja, da bo njegova hiša uspevala, tako kot bi delali za Jezusa (Ef 6,6). Takšno ravnanje ni dobrikanje ali laskanje. Prav tako to vedenje ni samoprevara ali enakovredno razvijanju suženjske miselnosti. Nasprotno, takšno vedenje predstavlja bistvo krščanske drže v njegovih odnosih. Ne glede na okoliščine ali družbeno strukturo je za kristjana najpomembnejše spreobrnjenje, ki bo povzročilo iskren, prizadeven in popoln odnos do dela in življenja (Ef 6,6-8).

Po drugi strani pa Pavel krščanskim gospodarjem pravi, naj »enako« (Ef 6,9) storijo za svoje sužnje: bodite gospodar, kakršen je Jezus. Zemeljski gospodarji sužnjev ali bogati in vplivni vedo, da je Jezus njihov gospodar. V nasprotju z mnenjem, da Pavel potrjuje suženjstvo, on uniči temelje suženjstva z vzpostavitvijo krščanskega načela, da imajo vsi – tako sužnji kot zemeljski gospodarji – istega Gospodarja v nebesih, Jezusa Kristusa. Vsi zemeljski družbeni in gospodarski odnosi morajo biti povezani z Jezusom Kristusom. Sužnji živijo in delajo najprej v odnosu do Jezusa kot svojega Gospodarja. Gospodarji ravnavajo s svojimi delavci tako kakor ravna z njimi Jezus, njihov Gospodar. Pavel poudarja, da »On ne gleda na osebo« (Ef 6,9). Pavel je po zgledu lastnega Gospodarja, Jezusa (Mt 26,51-53), verjel, da se bo z oznanjevanjem evangelija o edinosti in ljubezni v Kristusu zlobna institucija suženjstva zrušila sama od sebe.

Teologija adventistov sedmega dne o otrocih

Adventisti sedmega dne cenimo tako zakon kot otroke. Ta vrednota se odraža v temeljnem verovanju številka 23: »Bog blagoslavlja družino in želi, da njeni člani pomagajo drug drugemu pri doseganju popolne zrelosti. Starši morajo tako vzgajati svoje otroke, da ljubijo in poslušajo Gospoda. S svojimi besedami in zgledom jih morajo voditi do spoznanja, da je Kristus ljubezniv vzgojitelj, poln nežnosti in skrbi, ki želi, da bi postali udi njegovega telesa in s tem člani Božje družine.« (Cerkev adventistov sedmega dne, »Kaj adventisti verujejo o zakonu in družini«, dostopno na <https://adventisti.si/verovanja/#zakon-in-druzina>)

Spoštovanje otrok je vključeno tudi v druge uradne izjave Krščanske adventistične cerkve. Izjava o vzgoji in zaščiti otrok, ki se med drugim sklicuje na Ef 6,4, opisuje otroke »kot dragocene Božje darove, zaupane v oskrbo staršem, družini, skupnosti vere in družbi na splošno« ter poziva k zaščiti otrok pred vsemi oblikami zlorabe, nasilja in izkoriščanja. V izjavi je zapisano, da so »številni otroci v imenu svetopisemskega pristopa k disciplini deležni strogega kaznovanja. Vzgoja, za katero je značilen strog, kaznovalni in diktatorski pristop, pogosto vodi v zamero in upor. Takšno strogo kaznovanje je povezano tudi z večjim tveganjem za fizično in psihično škodo, ki jo utrpijo otroci, ter z večjo verjetnostjo, da se bodo mladi pri reševanju sporov z drugimi zatekli k prisili in nasilju. Nasprotno pa primeri iz Svetega pisma in številne raziskave potrjujejo učinkovitost blažjih oblik discipliniranja, ki otrokom omogočajo, da se učijo z utemeljevanjem in doživljanjem posledic svojih odločitev. Dokazano je, da takšni blažji ukrepi povečajo verjetnost, da se bodo otroci v zrelih letih odločali za življenje in podpirali starševske vrednote.« Ta izjava poziva cerkve, naj postanejo »varen kraj« za otroke in zagotovijo »čustveno in duhovno zdravljenje« prizadetim otrokom. (Izvršni odbor Generalne konference adventistov sedmega dne, »Vzgoja in varstvo otrok«, 23. junij 2010, dostopno na <https://www.adventist.org/official-statements/nurture-and-protection-of-children>.) Podobne izjave vključno s praktičnimi priporočili so bile izdane leta 1997 (»Spolna zloraba otrok«, izglasovano na spomladanskem zasedanju Izvršnega odbora Generalne konference, 1. aprila 1997 v Loma Linda, Kalifornija) in leta 2000 (»Blaginja in vrednost otrok«, izglasovano s strani Upravnega odbora Generalne konference adventistov sedmega dne, za objavo ob zasedanju Generalne konference v Torontu, Kanada, 29. junija–8. julija 2000). Omeniti velja, da ima adventistična cerkev več oddelkov, ki služijo potrebam družine: adventisti imajo več oddelkov: Službe za družino, Službe za otroke, Službe za ženske in Službe za mlade.

Teologija adventistov sedmega dne o suženjstvu

Adventisti sedmega dne smo v svoje ključne nauke vključili svetopisemske poglede na družbena vprašanja, kot so rasizem, suženjstvo in druga družbeno-ekonomska neskladja, ter jih povezali z naukom o cerkvi, kot je to storil Pavel v Ef. Temeljno adventistično prepričanje številka 14 z naslovom »Edinost Kristusove cerkve«, oznanja: »V Kristusu je vernik novo stvarstvo. V cerkvi nas ne smejo deliti razlike po rasi, kulturi, izobrazbi, narodnosti, družbene razlike in delitev na moške in ženske. V Kristusu so vsi eno in povezani po enem Duhu z njim in med seboj. V njem naj vsi služimo drug drugemu brez pridržkov in pristranskosti.« (Dostopno na <https://adventisti.si/verovanja/#edinost>) Četudi cerkev ne bi glasovala o izjavi, ki bi posebej obravnavala suženjstvo, so bile sprejete sorodne izjave o revščini in medčloveških odnosih, na primer »Brezdomstvo in revščina« (Predsednik generalne konference Neal C.

Wilson, 5. julij 1990, objavljeno na zasedanju Generalne konference v Indianapolisu, Indiana, dostopno na <https://www.adventist.org/official-statements/homelessness-and-poverty>); »Globalna revščina« (Izvršni odbor Generalne konference adventistov sedmega dne, 23. junij 2010, objavljeno na zasedanju Generalne konference v Atlanti, Georgia, od 24. junija–3. julija 2010, dostopno na <https://www.adventist.org/official-statements/global-poverty>); »Eno človeštvo: Izjava o človeških odnosih, ki obravnava rasizem, kastizem, plemišтво in etnocentrizem« (Upravni odbor Generalne konference adventistov sedmega dne v Silver Spring, Maryland, 15. septembra 2020, dostopno na <https://www.adventist.org/official-statements/one-humanity-a-human-relations-statement-addressing-racism-casteism-tribalism-and-ethnocentrism>).

Uporaba

Preberite naslednja vprašanja in se o njih pogovorite z razredom.

1. Morda so z vami starši v preteklosti slabo ravnali ali vas zlorabljali. Katera tri načela iz Ef 5 in 6 bi kljub temu lahko služila kot vodilo pri vzgoji vaših otrok? Kako lahko ta ista načela pomagajo ozdraviti brazgotine vaših preteklih družinskih odnosov?

2. Morda vas po drugi strani Božja beseda v Ef 6 in Sveti Duh prepričata, da ste na poti slabega ravnanja s svojim zakoncem in otroki. Na podlagi ponovnega proučevanja Ef 5 in 6 naredite načrt v treh korakih, ki vam bo pomagal osvoboditi se te situacije. Predpostavimo, da nimate te težave, vendar poznate nekoga, ki je v takšni situaciji. Kako mu lahko pomagate?

3. Kako lahko popravite situacijo, če v luči tega proučevanja ugotovite, da ste bili v odnosu do svojih staršev neposlušni in prezirljivi?

4. Zdi se, da obstaja tesna povezava med nasilnimi odnosi v družini in cerkvi ter odhodom mladih iz cerkve. Kaj lahko kot družina in/ali cerkev storite v zvezi s tem pojavom? Kako lahko najdemo ravnovesje med popravljanjem vedenja mladih in tem, da jim damo vedeti, da je naša ljubezen do njih neminljiva in neomajna?

5. Prerok Malahija je v Mal 4,5.6 prerokoval Elijevo vrnitev k Božjemu ljudstvu s sporočilom o medgeneracijski spravi. Naša odrešitev je pravzaprav sprava, ki jo Bog uresničuje med nami, svojimi grešnimi otroki, in seboj kot našim Očetom (2 Kor 5,18-21). Pavel v celotnem pismu Efežanom govori o tej isti spravi v Kristusu med nami in Bogom. Ta navpična sprava se bo odražala v naših družinskih, družbenih in delovnih odnosih. Kateri so trije načini, kako lahko vaša cerkev postane središče za spodbujanje medgeneracijske in družbene sprave v širši skupnosti?

12. UPRETI SE HUDIČEVIM ZVIJAČAM

Ključna besedila: Ef 6,10.11; Ef 6,10-20; 5 Mz 20,2, Rim 13,11-14; 1 Tes 5,6-8; 1 Kor 15,23.24

Splošni pregled

Pavel je doslej združil več temeljnih dejstev o evangeliju: dejstvo, da je Gospod obnovil edinost Judov in poganov, mož in žena, otrok in staršev, sužnjev in gospodarjev; dejstvo, da je bilo naše življenje spremenjeno, da smo bili obujeni, vzeti v nebesa in poveljani s Kristusom; dejstvo, da nam je Bog dal blagoslove in darove; in dejstvo, da smo bili vzdani v Božjo cerkev, združeni v Gospodu. Ali vsa ta dejstva pomenijo, da je zgodovina odrešenja končana in da nam ni treba storiti ničesar več? Nikakor.

V zadnjem poglavju svojega pisma Pavel opomni Efežane in vse nas, da kristjani niso zgolj rešeno ljudstvo, ki so zbrani v Jezusovi čredi. Nasprotno, Pavel vztraja, da kristjani, ko se enkrat pridružijo Gospodovemu kraljestvu, sodelujejo pri njegovi obrambi in promociji. So vojaki Božjega kraljestva. Vendar niso vojaki v enakem smislu kakor vojaki rimskega cesarstva. Prav tako niso militarizirane uporniške milice. Njihov sovražnik je duhovni sovražnik, prav tako pa sta duhovna tudi njihova bojna oprema in orožje. Gre za vesoljno bitko, ki so jo v »nebeških področjih« začeli »hudič« in drugi »svetovni gospodovalci te mračnosti ... zlohodne duhovne sile« (Ef 6,11.12) proti Božjemu prestolu.

Vir sile in moči kristjanov ni v njihovih mišicah, bojni opremi, orožju, bojnih veščinah in strategijah. Njihov edini vir moči je, kot vedno, v Gospodu. Borijo se, kot se je boril njihov Gospod, tako da z močjo ljubezni in pravičnosti, ki prihaja s križa, strejo zlo in svetovne sile. A križ ni njihov, temveč Gospodov. Gospod je na križu dosegel zmago nad silami zla; Gospod je bil obujen in se povzpел v nebesa. Na podlagi te zmage Gospod Jezus daje svoji cerkvi svoje vstajenje, svoje življenje in blagoslove (Ef 1), svoje darove (Ef 4) in zdaj tudi svojo bojno opremo (Ef 6). Kristjani se oblečeni v Kristusov oklep borijo v bitki, v kateri je On že zmagal.

Proučevanje tega tedna se osredotoča na dve glavni temi:

1. S pridružitvijo cerkvi se kristjan samodejno vključi v duhovno bitko vesoljnih razsežnosti.
2. Toda kristjanu ni treba skrbeti, saj njegova moč in oborožitev prihajata od Gospoda. Vse, kar mora storiti, je, da stoji za svojo stran v Gospodu.

Razlaga

Stopiti na zmagoslavno stran

Ko Pavel reče »končno« (Ef 6,10), s tem ne misli, da bi zmanjšal intenzivnost in vzvišenost svoje vizije krščanskega življenja. Nasprotno, svoje pismo konča s pozivom k boju. Da, Pavlov evangelij je sporočilo miru, vendar je to sporočilo miru prav zaradi nenehne vojne, ki vključuje celotno vesolje, od Boga na prestolu v nebesih do zadnjega človeka na svetu. Pavlov evangelij je sporočilo miru, ker je Bog v tej vojni zmagal.

Vendar se vojna nadaljuje za vsakega od nas, ko se postavimo na eno ali drugo stran. Pravi kristjani so tisti, ki se postavijo na Božjo stran. To zavezništvo bo pripeljalo bitko do

njihovega praga. Vendar se kristjanom ni treba bati. Nasprotno. Ker vedo, da so se postavili na pravo in zmagovalno stran vojne, morajo vedeti, da niso prepuščeni sami sebi in da so bili opolnomočeni ter opremljeni z vso vojno opremo, ki jo potrebujejo za zmago. Edino opredeliti se morajo. Opredelitev je tako pomembna, da apostol v Ef 6 trikrat ponovi svoj poziv kristjanom, naj se postavijo na Božjo stran in za Boga (Ef 6,11.13.14).

Tu stojim

Do leta 1521 je Martin Luter (1483–1546) postal vodilni glasnik reformacije. avguštinski menih, ki je postal profesor svetopisemske teologije na univerzi v Wittenbergu, je pri proučevanju Svetega pisma v izvornih jezikih prišel do dveh glavnih ugotovitev, ki ju je predpisovala Pavlova teologija. Prvič, da opravičenje grešnika temelji na Božji milosti in ga grešnik sprejme z vero; ta zamisel se je prevedla v načeli protestantske reformacije *sola gratia* in *sola fide*.

Drugič, da je Sveto pismo samozadostno Božje razodetje in da je Sveto pismo, ne cerkveni zbor ali papež, edino in končno pravilo vere in avtoritete v cerkvi. Ta zamisel je bila zajeta v načelo reformacije *sola scriptura*.

Medtem ko so se te ideje vse bolj oblikovale v Lutrovih mislih, je prodaja odpustkov Johanna Tetzela v bližini Wittenberga spodbudila Lutra, da se je 31. oktobra 1517 z objavo znamenitih 95 tez uprl očitni korupciji v cerkvi. Vendar se je namesto vala globoke reformacije v cerkvi soočil s cunamijem napadov, ki so ga želeli zlomiti in utišati. V času augsburškega koncila leta 1518 je Luter že jemal Sveto pismo kot edino podlago za vero, moralo in teologijo. Vendar je leta 1519, razpet med svojo naraščajočo priljubljenostjo v Nemčiji in velikim pritiskom papeštva, privolil, da ne bo objavljaj svojih stališč, če se bodo njegovi nasprotniki vzdržali napadov nanj.

Ko pa je bil leta 1520 večkrat tarča napadov, se je Luter odločil, da bo svoje pozive k temeljiti reformaciji cerkve v celoti objavil. Objavil je vrsto pamfletov. V teh pamfletih je reformator s pomočjo Svetega pisma ovrgel (1) papeževo zahtevo po absolutni oblasti nad cerkvijo in svetom po hierarhiji in (2) zahtevo cerkve, da nadzoruje Božjo milost po svojih zakramentih in duhovništvu. Namesto tega je Luter predlagal, da se mora cerkev vrniti k načelu duhovništva vseh vernikov, ki imajo po svoji veri neposreden dostop do Boga in njegove milosti.

Rimska cerkev se je odzvala z bulo *Exsurge Domine* papeža Leona X. iz leta 1520, v kateri je papež navedel enainštirideset domnevnih teoloških napak v Lutrovih spisih. Luter je bil še istega leta izobčen, njegove knjige pa je bilo ukazano sežgati. Luter se je odzval na enak način: ko je papeževa bula decembra 1520 prispela v njegov kraj, jo je javno zažgal. Napete razmere so prerasle v odprto vojno. Karel V., novi cesar, je skušal na svojem ozemlju vzpostaviti red tako, da je spomladi leta 1521 Lutra poklical na sejo v cesarsko svobodno mesto Worms (blizu Frankfurta), kjer bi moral odgovarjati za svoja stališča in dejanja. Reformator naj bi potoval in se udeležil debate pod zaščito Friderika Saškega, ustanovitelja univerze v Wittenbergu in Lutrovega zagovornika. Luter je bil dobro motiviran za boj za Boga, kar dokazuje njegov vzklik pred potovanjem v Worms: »V Worms bom stopil pod Kristusovim praporjem proti peklenskim vratom.« (Roland H. Bainton, *Here I Stand: "A Life of Martin Luther"* (Nashville: Abingdon-Cokesbury, 1950), str. 179.)

Luter je 16. aprila 1521 prispel v Worms in dobil ukaz, da mora naslednji dan ob štirih popoldne nastopiti pred zborom. 17. aprila so ga privedli tja. Predsedujoči je takoj začel Lutra

zasliševati, ali so knjige, razporejene na mizi, njegove in ali je pripravljen preklicati v njih zapisana stališča. Ker se je zavedal odločilnosti trenutka in njegovega vpliva na prihodnost evangelija, je Luter okleval in zahteval dodaten čas za razmislek. Njegovi prošnji je bilo ugodeno in 18. aprila ob šestih popoldne se je vrnil na sejo.

Po glasu in videzu je bil drugačen od prejšnjega dne: bil je dobro razpoložen, njegov glas je zvenel močno, samozavestno. Potem ko je priznal, da je avtor knjig, ki so bile razvrščene pred njim, je reformator pojasnil, da idej v teh knjigah ne more preklicati, ker so razvrščene v tri kategorije, od katerih vsaka vsebuje resnice, ki jih ne more preklicati: (1) razglašanje splošnih krščanskih nauk, (2) obsodba pokvarjenosti papeštva, ki zatira nemški narod, in (3) razkrivanje pokvarjenosti nekaterih posameznikov. Zato je Luther zahteval, da mu njegove zmote dokaže Sveto pismo in ne cerkvena pooblastila.

Predsedujoči je Lutru očital, da se je skliceval na Sveto pismo kot končno avtoriteto, in poudaril, da bi bila cerkev izpostavljena sramoti, če bi se po toliko stoletjih izkazalo, da je v zmoti. Zaradi tega je predsedujoči Lutra izzval, naj neposredno odgovori na vprašanje, ali se odpoveduje svojim delom in naukom. Luthrov zvonki glas je izrekel znameniti odgovor: »Ker torej vaše veličanstvo in vaša gospoda želijo preprost odgovor, bom odgovoril brez rogov in brez zob. Če me ne prepričate s Svetim pismom in jasnim razumom – ne sprejemam avtoritete papežev in koncilov, saj so si med seboj nasprotujoči –, je moja vest zavezana Božji besedi. Ničesar ne morem in nočem preklicati, saj ravnanje v nasprotju z vestjo ni niti pravilno niti varno. *Tukaj stojim in ne morem drugače.* Bog mi pomagaj. Amen.« (Bainton, *Here I Stand.*) A Life of Martin Luther, str. 185, besede v ležečem tisku so dodane (glej komentar spodaj).

Zgodovinarji so opazili, da besed »Tu stojim, ne morem drugače« ni v uradnih pisnih zapisih seje, so pa vključene v najzgodnejšo tiskano različico govora (Bainton, str. 185). Ellen G. White opisuje, da je Luter izrekel te besede (glej Veliki boj, str. 108). Mnogi zgodovinarji verjamejo, da je Luter te besede res izrekel, vendar menijo, da je pisarja govor tako prevzel, da je pozabil zapisati te posebne besede. Ne glede na to, kako je oblikoval svoj zagovor, ostaja dejstvo, da je bil Lutrov nastop pred Wormsovim zborom pogumno dejanje: zavzel se je za resnico, evangelij, Boga in odrešitev človeštva.

Ko se za Kristusa zavzame iskren, Duha poln, predan kristjan, se spremeni ves svet. Poleg tega Luter svoje obrambe ni podal glasno ali nenaravno. Svoje stališče je zavzel v veri. Ni govoril na podlagi lastne moči ali načrtov; v Worms je šel kot že obsojen na smrt. Toda govoril je kot Kristusov vojak, odet v Božji oklep. Bitka, ki jo je šel bojevat, ni bila njegova bitka. Bila je Božja. Vse, kar je moral reči, je bilo: »Tukaj stojim,« pa je Bog za vedno spremenil potek velikega boja.

Uporaba

1. Razred prosite, naj osebno razmislijo o naslednjih vprašanjih, medtem ko jih boste glasno prebrali: Čeprav nas Pavel poziva, naj trdno stojimo v Gospodu, se včasih spotaknemo in pademo. Spomnite se, kolikokrat ste padli na duhovnem bojišču. Čeprav ste morda padli velikokrat, sestavite kratek seznam najpomembnejših padcev. Analizirajte razloge za te padce. Katerega dela ali delov svojega krščanskega oklepa niste pravilno namestili ali uporabili? Katerega dela ali delov oklepa niste pravočasno uporabili, kar je lahko prispevalo k tem duhovnim padcem? Kaj bi lahko storili, da bi popravili situacijo in se ponovno dvignili – postavili na svoje duhovne temelje – ter se skupaj z družino ter brati in sestrami v skupnosti vere borili naprej? Prostovoljec ali dva naj z razredom delita odgovor na zadnje vprašanje.

Spomnite se Božje spodbude za njegove vojake: »Kajti sedemkrat pade pravični in spet vstane.« (Prg 24,16).

2. Pavel poziva Efežane, naj bodo močni »v Gospodu« (Ef 6,10). Dejansko je apostolova uporaba izrazov »v njem« ali »v Kristusu« tako pogosta, da je očitno, da je sestavni del glavne teme pisma in evangelija (glej na primer Ef 1,1.3.4.7.9-11.13.20; Ef 2,6-8.13.15.21.22; Ef 3,6.11.21; Ef 4,21.32). V luči teh vrstic naj razred razmisli o teh vprašanjih: Kaj je po njihovem mnenju Pavel z uporabo izraza »v njem« najbolj želel sporočiti svojim bralcem? Zakaj Pavel vztraja pri tem izrazu? Razred usmerite, naj med razmišljanjem o odgovoru upoštevajo Jn 15,4-8.

13. OZNANJATI MIR

Ključna besedila: Ef 6,16.17; Ef 6,10-20; 1 Pt 4,1; 1 Pt 5,8; Iz 59,17; Iz 52,8-10; 1 Tes 5,16-18

Splošni pregled

S tem, ko Pavel našteva in opisuje Božje orožje kot posamezne predmete (pas, prsni oklep, obutev, ščit, čelada, meč), ne želi prikazati osamljenega bojevnika. Prav nasprotno, v grščini uporabi glagole v drugi osebi množine, da nagovori celotno vojsko:

- 1) vi (množina) zajemajte moč (Ef 6,10),
- 2) vi (množina) nadenite si celotno bojno opremo (Ef 6,11),
- 3) da se boste (v množini) mogli upreti (Ef 6,11),
- 4) za naš (tu očitno v množini) boj (Ef 6,12),
- 5) vi (v množini) sezite po vsej Božji bojni opremi (Ef 6,13),
- 6) vi (v množini) stojte trdno.

Pravzaprav so vsi ali večina drugih glagolov, ki jih Pavel tu uporablja pri nagovarjanju cerkve, v množinski obliki. Z uporabo množine torej Pavel pred našimi očmi slika veličastno Božjo vojsko pogumnih vojakov, ki so popolnoma opremljeni za svoje poslanstvo.

Toda kakšno je poslanstvo te vojske? Oboroženi so in pripravljeni, da vesolju oznanijo Božje sporočilo, sporočilo, da Bog prinaša mir vesolju, ljudem na zemlji, mir med narodi, mir v skupnostih, družinah, med generacijami in razredi. A do tega miru ni prišlo zaradi kompromisa ali sinkretizma, v katerem si vse strani v konfliktu zagotovijo sprejetje dela svojega svetovnega nazora, vrednot ali projektov. Bog je dosegel mir, ko je na križu razkril svojo ljubezen in pravičnost ter tako zmagal v boju proti svojim tožnikom in sovražnikom. Ko ljudje sprejmejo, kar je Gospod Jezus dosegel na križu, jih Bog veselo blagoslovi s Kristusovo pravičnostjo. Prav ta pravičnost in ljubezen prinašata mir med ljudmi in Bogom, med ljudmi ter celotnim vesoljem. Ta mir oznanjajo kristjani. Zgodovina narodov, religij, kulture, filozofije, psihologije in znanosti je pokazala, da drugega načina za dosego miru ni. Ker so kristjani sami izkusili ta mir v svojem življenju, v družini, skupnosti in cerkvi, ga lahko zdaj oznanjajo celotnemu človeštvu, celo celotnemu vesolju.

Ta teden se v proučevanju osredotočamo na štiri povezane teme:

1. Cerkev sodeluje v vesoljnem spopadu s poslanstvom oznanjevanja evangelija miru.
2. V tej bitki se ne borimo sami: borimo se »v Gospodu« in z njegovo bojno opremo.
3. V tej bitki se ne borimo kot osamljeni bojevniki, temveč kot Božja vojska, Božje ljudstvo.
4. Ne bojujemo se v odprti, negotovi bitki, marveč v bitki, ki ima že določen izid: na križu je Bog zmagal nad grehom, zlom, smrtjo in Satanom.

Razlaga

Vojna in mir

Odlomek iz Ef 6,10-17 Pavel začne s trojno omembo moči (Ef 6,10), pri čemer uporabi tri različne besede: glagol *endunamoó*, »opolnomočiti«, in dva samostalnika – *kratos*, »moč« ali »sila«, in *ischus*, »moč«, »krepkost«, »sila« ali »zmožnost«. Apostol je iste besede, vse tri v samostalniški obliki, uporabil na začetku svojega pisma (Ef 1,19-21), ko je opisoval Božjo veličino in moč, ki se je razodela v Kristusu. Zdaj, na koncu pisma (Ef 6), Pavel Efežanom pove, da jim je ta moč na voljo. Apostol se sklicuje na temo moči, ker uvaja temo spora, vojne, boja in premagovanja.

Na žalost je krščansko življenje tesno povezano z bojem in premagovanjem. Res je, vse religije, filozofije, znanosti, literatura in zgodovina – pravzaprav vse pripovedi, kot so evolucionizem, marksizem, nacizem – dojemajo in opisujejo življenje kot boj, kot spopad. Pravzaprav mora vsakdo, ki želi prodati zgodbo, v njej uporabiti konflikt in boj. V takšnih zgodbah se glavni lik ali junak bori proti nečemu ali nekemu: junak se na primer bori proti supermoči, drug junak se trudi premagati črno luknjo, tretji junak se bori proti neozdravljivi bolezni.

Pavel pa pojasnjuje, da se kristjan bori proti »hudičevim zvijačam« (Ef 6,11). Boj, ki ga opisuje, se ne bije »proti krvi in mesu, ampak proti vladarstvu, proti oblastem, proti svetovnim gospodovalcem te mračnosti, proti zlohrotnim duhovnim silam v nebeških področjih.« (Ef 6,12; glej tudi Ef 1,19-21; Ef 2,6; Ef 3,10). Ta duhovni boj v »nebeških področjih« ima neposredne in ključne posledice za naše življenje. V tej vojni smo neposredno udeleženi in izbrati moramo svojo stran. Vendar Pavel v celotnem pismu pojasnjuje, da nismo vpleteni v to vojno samo zato, ker se borita dve velesili, mi pa smo nedolžne kolateralne žrtve, vpletene ali ujete v to bitko proti naši volji.

Pravzaprav je ravno obratno. Bog je tisti, ki se je zapletel v ta boj namesto nas. Mi smo se postavili na stran zlohrotnih duhovnih sil in se borili proti Bogu. Namesto da bi nas uničil, je Bog ponudil, da se bo boril za našo odrešitev. Vzel je nase našo krivdo in greh ter umrl namesto nas, da bi nam prinesel mir, da bi nam povrnil naše upravičeno stanje v svojem kraljestvu.

Zato, ko postanemo kristjani, sprejmemo Božjo ponudbo miru, sprejmemo njegovo vabilo, da ga izkusimo, in ga želimo deliti z drugimi po svetu, ki so še vedno v vojni z Bogom. Kristusu se ne pridružujemo s stališča nevtralnosti, temveč iz vrst Božjih sovražnikov. Ko se pridružimo Kristusovi vojski, nas bodo napadli hudič in vse druge sile zla, ki delujejo tudi v nas. Za ta napad potrebujemo Božjo bojno opremo in orožje oznanjevanja njegovega evangelija miru. Razmislite o globokem stališču Ellen G. White:

»Mnogi opazujejo ta boj med Kristusom in Satanom, kakor da nima posebnega pomena za njihovo življenje; zanje je nezanimiv. Vendar pa se ta boj ponavlja v vsakem človeškem srcu. Nihče ne zapusti Satanovih vrst, da bi stopil v službo Bogu, ne da bi bil izpostavljen Satanovim napadom. Skušnjave, ki jih je Kristus premagal, so bile enake tistim, za katere menimo, da jih tako težko premagujemo. Bile so mu vsiljene toliko bolj, kolikor je njegov značaj bolj vzvišen od našega. S strašnim bremenom grehov sveta na sebi se je Kristus uprl skušnjavi teka in ljubezni do sveta in ljubezni do razkazovanja, ki vodi k ošabnosti. Te skušnjave so premagale Adama in Evo, a tudi nas z lahkoto premagajo.« /Hrepenenje vekov, str. 89/

Veliki boj

Norman Gulley v svojem obsežnem delu *Systematic Theology* (Sistematična teologija) poudarja, da je krščanska teologija na splošno spregledala temo kozmičnega spora ali velikega boja (glej Norman Gulley, *Systematic Theology: The Church and the Last Things* [Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2016], zv. 4, str. 478). Medtem ko je za druge kristjane veliki boj (duhovni kozmični spopad med Bogom in Satanovimi hudobnimi silami) ena od podrobnosti, ki so bolj povezane s teodicejo, je za Ellen G. White in adventiste sedmega dne veliki boj krovni nauk, ki združuje vse druge nauke ne le sistematično, temveč tudi zgodovinsko. Za adventiste tema velikega boja ni le sistem doktrin, temveč zgodba, zgodba o Bogu. Je zgodba o njegovem ljubečem dejanju stvarjenja; o našem uporu proti njemu; o njegovi požrtvovalni ljubezni do nas; o njegovem neposrednem posegu v zgodovino našega sveta z utelešenjem; o njegovi smrti na križu, vstajenju in vnebohodu; o njegovi želji in delu, da bi obnovil naš odnos z njim; o njegovi obnovi enotnosti in ljubezni v človeštvu po cerkvi; o njegovih obljubah, da bo naredil konec zgodbi greha in zla; in o njegovi obljubi, da nas bo uvedel v svojo večno radost in mir. Zato so adventisti sedmega dne temo velikega boja opredelili kot temeljno verovanje številka 8, ki ga je Generalna konferenca izglasovala leta 1980:

»Celotno človeštvo je vpleteno v veliki boj med Kristusom in Satanom, pri katerem gre za Božji značaj, njegove zapovedi in njegovo vladavino v vesolju. Ta boj je nastal v nebesih, ko je neko ustvarjeno bitje s svobodo izbire zaradi ošabnosti postalo Satan, Božji sovražnik, in zapeljalo k uporu del angelov. Ko je zapeljal Adama in Evo v greh, je duh upora prenesel tudi na ta svet. Ta greh je popačil Božjo podobo v ljudeh, povzročil nered v ustvarjenem svetu in končno povzročil njegovo uničenje v času vesoljnega potopa. Pred očmi vsega vesolja je ta svet postal prizorišče splošnega spopada, v katerem bo Bog ljubezni končno dokazan kot zmagovalec. Da bi Kristus v tem boju pomagal svojemu ljudstvu, mu pošilja Svetega Duha in svoje zveste angele, da ga vodijo, ščitijo in podpirajo na poti zveličanja.« (Veliki boj, na voljo na: <https://adventisti.si/verovanja/#veliki-boj>)

Herbert E. Douglass spretno in bogato razloži vlogo, ki jo tema velikega boja odigra v teologiji Krščanske adventistične cerkve: »Za adventiste sedmega dne je veliki boj (GCT) osrednji koncept, ki usklajuje vse svetopisemske teme. Presega stare delitve, ki že stoletja razdvajajo krščansko cerkev. Prinaša mir med teološkimi nasprotniki, ki nenadoma v novi harmoniji vidijo resnice, za katere se je vsak od njih odločno zavzemal. V tem je edinstvenost adventizma. Ta edinstvenost ni v kakšnem posebnem elementu njegove teologije, kot je na primer nauk o svetišču. Posebnost adventizma je v njegovem splošnem razumevanju osrednjega sporočila Svetega pisma, ki ga ureja njegovo temeljno, vodilno načelo – tema velikega boja.« (The Great Controversy Theme: Kaj to pomeni za adventiste, Ministry, december 2000, str. 5.)

Uporaba

V razredu preberite in se pogovarjajte o naslednjih vprašanjih:

1. Kako je jezik v vsakdanjem življenju militariziran? Pomislite tudi na navidezno »bojni« jezik, ki ga je moč najti v nekaterih naših hvalnicah, pesmih in svetopisemskih besedilih. Adventisti zelo jasno govorimo, da takšen jezik in izraze uporabljamo duhovno. Vendar pa ljudje okoli nas, ki krščanstvo na splošno in zlasti adventizem vidijo kot religijo

miru, ta jezik morda razumejo napačno. Kako bi lahko ohranili svetopisemski etos boja proti duhovnim silam zla v okviru velikega boja in hkrati pomagali našim prijateljem in skupnosti razumeti, da je naša cerkev skupnost Božje ljubezni, milosti in miru? O svojem odgovoru razpravljajte ne le v sobotnošolskem razredu, temveč tudi v cerkvi kot celoti.

2. Predstavljajte si, da je vaša cerkev povabljena k sodelovanju pri projektih za širjenje miru v vaši skupnosti, regiji ali državi. Kako se lahko vaša cerkev vključi v takšne projekte? Kako lahko vaša cerkev zagotovi, da njena udeležba ne bo politična, marveč bo temeljila na Jezusovih in apostolskih naukih v okviru svetopisemskih tem velikega boja in evangelija?

14. POVZETEK PISMA EFEŽANOM

Ključna besedila: Ef 2,8-10; Ef 1–6

Splošni pregled

Medtem ko je pismo Efežanom glavni ključ do ostalih Pavlovih pisem, je proučevanje tega tedna glavni ključ, ki odklepa celotno študijo pisma Efežanom, kot sledi:

V nedeljskem delu je povzet Pavlov dih jemajoč pogled na Božji večni in zgodovinski načrt stvarjenja in odrešenja.

Ponedeljkov razdelek povzema Ef 2, ki nazorno prikazuje mračno stanje človeštva v grehu in smrti, stanje brez obljub, brez upanja, brez Kristusa in brez Boga na svetu. Toda Pavel – in Sveto pismo na splošno – ne konča pisma s tem mračnim prikazom. Namesto tega podrobno opiše temeljne elemente evangelija, Božjo skrivnost, ki človeštvu prinaša upanje: v Kristusu in s Kristusom nas Bog obudi in nas poveliča v svoje nebeško svetišče. Poleg tega v Kristusu in z njim postanemo novi Božji tempelj na zemlji. Ta preobrazba se zgodi po milosti, milost pa je temelj krščanske vere, življenja in poslanstva.

Tretje poglavje, ki smo ga pregledali v razdelku za torek, poudarja Božjo skrivnost stvarjenja cerkve.

V sredo (ponovitev Ef 4) je razloženo, kako dosežemo dvojni Božji namen, ko se Božji otroci vsega sveta združijo v resnični pobožnosti in poslanstvu z uporabo svojih duhovnih darov. Zato edinost cerkve obvezna za njen obstoj.

Kot je poudarjeno v četrtkovem razdelku (pregled Ef 5), edinosti ni mogoče doseči brez opustitve našega preteklega poveličevanja »jaza«. Edinost se uresniči šele, ko sprejmemo svojo novo identiteto in hodimo v Kristusu. Ta globoka preobrazba v Kristusu bo vplivala tudi na vse vidike našega človeškega življenja: na naše družine (možje, žene in otroci), družbo (skupine ljudi in družbeni razredi) in naše osebno življenje.

Petkovo poglavje (Ef 6) nas poziva, naj cerkev vidimo kot dinamično in združeno vojsko, ki je dobro opremljena za svoje bojno poslanstvo oznanjevanja Gospodovega evangelija miru. Le Kristusov mir in mir v Kristusu nam zagotavlja uspeh in življenje. V Kristusu je zagotovljena zmaga. Naš uspeh je odvisen le od tega, ali bomo vztrajali pri tem, da bomo resnično verjeli v Kristusovo zmago in se po ravnali po tem prepričanju.

Teme lekcije: Ta teden je sinteza celotnega pisma Efežanom, poskus poudariti in preplesti vse njegove glavne teme.

Razlaga

Skrivnost evangelija

V samem jedru Pavlovega pisma Efežanom je njegovo občudovanje evangelija kot skrivnosti, ki je zdaj razkrita. Svoje pismo začne s praznovanjem tega, da nam je Bog »razodel skrivnost svoje volje« (Ef 1,9), ta skrivnost pa se nanaša na »dediščino« (Ef 1,11). Ta skrivnost ne govori o našem obupnem in temačnem stanju (Ef 2,1-4) ali o odtujenosti, razdvojenosti in sovraštvu, ki jih je greh prinesel posameznikom, družinam in človeški družbi (Ef 2,11.12).

Razlog za te delitve in sovraštva nam v našem grešnem stanju sploh ni skrivnost. Prav tako ni skrivnost naša nezmožnost, da bi rešili problem greha in smrti (Ef 2,9; Jn 1,13). Kot vedno znova dokazuje zgodovina, se vsi boleče zavedamo, da nas noben človeški izum ne more izvleči iz gravitacijskega polja črne luknje greha. Skrivnost, o kateri govori Pavel, je nedoumljivi čudež Božje ljubezni do nas! Mislili smo, da nas Bog ne ljubi. Mislili smo, da je pozabil na nas. Mislili smo, da ima raje Jude in da so pogani prepovedani. Mislili smo, da je primer Judov za vedno izgubljen, ko so zavrnil Jezusa kot Mesija.

Izkazalo se je, da smo se v vseh teh točkah motili. Ko je Bog pred Pavlom odprl svoje skrivnosti, je bil Pavel šokiran. Zato jo apostol, čeprav v celotnem pismu to skrivnost opisuje z različnih vidikov, v osrednjem delu pisma spet imenuje »skrivnost« (Ef 3,3.9) in »Kristusova skrivnost« (Ef 3,4), na koncu pisma pa »skrivnost evangelija« (Ef 6,19). Ta skrivnost je še toliko bolj dragocena, razlaga Pavel, če se zavedamo, da je bila v preteklih stoletjih in tisočletjih ljudem skrita, Bog pa je izbral Pavlovo generacijo, da bi živela v tem edinstvenem zgodovinskem času, ko se ta skrivnost skrivnosti v celoti razodene vsem (Ef 3,9; Rim 16,25; 1 Kor 2,7; Kol 1,26.27; Kol 2,2). Kakšen privilegij, kakšna slava!

Dobesedno lahko vidimo Pavlovo navdušenje nad tem velikim odkritjem. Evangeljska resnica je vplivala na njegovo celotno življenje, pravzaprav ga je spremenila. Kot v Jezusovi priliki o najdenem zakladu (Mt 13,44) je Pavel »prodal« vse, kar je imel, da bi pridobil in posedoval ta skrivnostni zaklad (Flp 3,4-8). Njegov obraz je drugim sporočal, da je vedel nekaj, česar drugi niso vedeli. Vendar Pavel za razliko od lovca na zaklad (Mt 13,44) ali za razliko od nezvestega služabnika (Mt 25,18) svojega skrivnostnega zaklada ni skril v zemljo. Nasprotno, ko mu je Bog razodel svojo skrivnost, se je Pavel podal na potovanje po svetu, da bi vsem povedal o tej skrivnosti. Ta skrivnost je dejstvo, da je Bog ljubezen. Ustvaril nas je iz ljubezni, umrl je namesto nas, ker je ljubezen. Obudil nas je, da bi z njim v Duhu prebivali v njegovem svetem bivališču, ker je ljubezen. Boril se je za nas, ker je ljubezen. In vrnil se bo po nas, ker je ljubezen. Ta skrivnost je po Pavlovih besedah »Kristus v vas, upanje slave« (Kol 1,27).

Konec velikega boja

Nekega dne se bo zgodovina greha končala, a Božja skrivnost ne bo izčrpana. Jezik in etos Ellen G. White, ki opisuje konec velikega boja, se popolnoma ujema in odmeva s Pavlovim povzdignjenim duhom v pismu Efežanom:

»Vsi vesoljni zakladi bodo na voljo odrešenim za proučevanje. Ker bodo osvobojeni umrljivosti, bodo lahko odšli na oddaljene svetove – svetove, ki so drhteli, ko so opazovali človeško trpljenje, a bodo radostno peli ob novici, da so ljudje odkupljeni. Otroci te zemlje bodo z nedopovedljivim veseljem stopali v radost in modrost brezgrešnih bitij. Lahko bodo uporabljali zakladnico znanja, ki so si ga ti pridobili skozi stoletja razmišljanja o Božjih mojstrovinah. Z neskajenim pogledom bodo opazovali slavo stvarstva – sonc, zvezd in osončij, ki krožijo po svojem redu okrog prestola Božanstva. Na vsem stvarstvu od najmanjšega do največjega je napisano Stvarnikovo ime in v vseh se kaže bogastvo njegove moči.

Leta večnosti bodo med svojim tokom vse bolj in bolj slavno razodevala Boga in Kristusa. Z izpopolnjevanjem znanja se bodo množile tudi ljubezen, spoštovanje in sreča. Bolj ko bo človek proučeval Boga, tem bolj bo občudoval njegov značaj. Ker bo Jezus razodel

ljudem bogastvo zveličanja in čudovite dosežke v velikem boju s Satanom, se bodo srca odkupljenih napolnila z globljim posvečenjem in bolj gorečimi hvalnicami ob spremljavi zlatih harf; in desettisočkrat deset tisoč in tisočkrat tisoč novih glasov se bo združilo z njimi v mogočni hvalnici.

'In vsako stvar, ki je v nebesih in na zemlji in pod zemljo in na morju, in vse, kar je v njih, sem čul, govoreče: Sedečemu na prestolu in Jagnjetu blagoslov in čast in slava in moč na vekov veke!' (Raz 5,13.)

Veliki boj je končan. Greha in grešnikov ni več. Vse veselje je čisto. Uravnovešeni so utripi srca v sreči in veselju v vsem veseljstvu. Od njega pa, ki je vse ustvaril, prihaja življenje, luč in veselje ter se razliva po neskončnem veselju. Od najmanjšega atoma do največjega nebesnega telesa, vse žive in nežive stvari v svoji nezasenčljivi lepoti in popolni radosti govore, da je Bog ljubezen.« (Veliki boj med Kristusom in Satanom, str. 494.)

Uporaba

1. To je povzetek proučevanja. Verniki v razredu naj naredijo svoj povzetek pisma Efežanom in ga delijo z razredom sobotne šole.

2. Katere so tri glavne teme, ki se vlečejo skozi Pavlovo pismo Efežanom? Kako so te teme povezane ena z drugo? Katera tema je po njihovem mnenju glavna in katere teme so po njihovem mnenju podrejene?

3. Verniki naj si predstavljajo, da so povabljeni k ustanovitvi nove cerkve na nedoseženem območju. Kako bi jim lahko Pavlovo pismo Efežanom pomagalo pri pripravi na tako drzen projekt? Prosite jih, naj opredelijo teme iz pisma Efežanom, ki bi predstavljale evangeljsko sporočilo za to novo območje. V kakšnem vrstnem redu bi predstavili te teme? Prav tako v razredu opredelite načela, po katerih bi lahko pomagali ustanoviti živo cerkev, ki bi bila čim bolj podobna modelu, ki si ga je zamislil apostol Pavel in ga delil v svojem pismu.

Načela, ki jih razred predlaga, naj bi bila uporabna za rast cerkve, ki je polna radosti odrešenja. Katera dodatna načela lahko opredelite, ki bi pomagala združiti nove vernike v Kristusu in jih povezati v življenje in poslanstvo cerkve? Katera načela bi navdihnili cerkev, da bi jo poganjala moč Svetega Duha z duhovnimi darovi?

4. Razred usmerite k prepoznavanju načel iz pisma Efežanom, ki smo jih preučevali v tem četrletju in ki bi vernikom pomagala doseči življenjski slog v skladu z evangelijem, torej načela, po katerih bi imeli srečne družine in bi gradili zdrave odnose med različnimi skupinami.